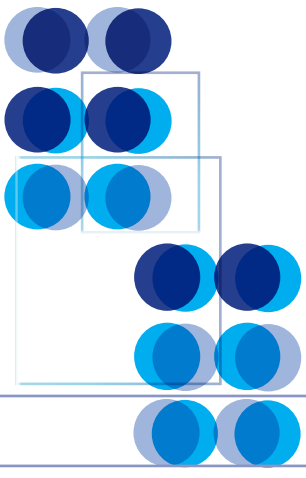




sermaye piyasasında

GüNDeM

SAYI 83 TEMMUZ 2009

ISSN 1304-8155



Aracı Kurumların 2009/03 Dönemi Faaliyet Verileri (sayfa 7)



Aracı Kurumların 2009/03 Dönemi Mali Verileri (sayfa 19)

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliğini haiz özdüzenleyici bir meslek kuruluşudur.

Birliğin 103 aracı kurum ve 41 banka olmak üzere toplam 144 üyesi vardır.

TSPAKB Adına İmtiyaz Sahibi

E. Nevzat Öztangut
Başkan

Genel Yayın Yönetmeni

İlkay Arıkan
Genel Sekreter

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Alparslan Budak
Genel Sekreter Yardımcısı

Editör

Ekin Fıkırkoca
Müdür Yardımcısı/Araştırma ve İstatistik

Tasarım

Cennet Türker
Uzman/Eğitim ve Tanıtım
Efsun Ayça Değertekin
Uzman Yardımcısı/Araştırma ve İstatistik

Kapak Tasarımı ve Mizanpaj

Cennet Türker
Uzman/Eğitim ve Tanıtım

Yayın Türü: Yaygın, süreli

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, TSPAKB'nin aylık iletişim organıdır. Para ile satılmaz.

TSPAKB

Büyükdere Caddesi No:173
1. Levent Plaza Kat:4
1. Levent 34394 İstanbul
Tel:212-280 85 67 Faks:212-280 85 89
www.tspakb.org.tr
info@tspakb.org.tr

Basım

Graphis Matbaa

Bu rapora www.tspakb.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Sermaye piyasasında *GüNDeM*, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) tarafından bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır. Bu raporda yer alan her türlü bilgi, değerlendirme, yorum ve istatistiki değerler, hazırlandığı tarih itibarıyla güvenilirliğine inanılan kaynaklardan elde edilerek derlenmiştir. Bilgilerin hata ve eksikliğinden ve ticari amaçla kullanılmasından doğabilecek zararlardan TSPAKB hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir. Raporda yer alan bilgiler kaynak gösterilmek şartıyla izinsiz yayınlanabilir.



Değerli *GüNDeM* okurları,

Küresel finansal kriz, ekonomik alanda derin ve çözümünü zaman alacak sorunlara sebep oldu. Krizin nasıl devam edeceğine dair çeşitli senaryolar dile getirilirken, 2009 yılında hem dünya geneli, hem ülkemiz için daralma öngörülüyor.

Türkiye özeline bakıldığında, hemen hemen her sektörde ekonomik daralma yaşanıyor. Aracı kurum sektörü de finansal krizin derinden etkilediği kesimlerden oldu. Bu ayki raporlarımızda 2009'un ilk çeyreğinde sektörümüzün faaliyet ve mali verileri incelendi. Krize bağlı olarak hisse senedi işlemleri ilk üç ayda %28 düştü. Diğer taraftan, yıllardır hızla artan VOB işlem hacimleri de ilk defa bu dönem itibarıyla geriledi. Aracılık dışında, diğer faaliyet alanlarında da aracı kurum işlemleri kısıtlı kaldı. Şube ve irtibat bürosu sayısındaki düşüş ile personel sayısındaki azalış, krizin sonuçlarını yansıtıyor. Düşen işlem hacimleri doğrudan sektörün komisyon gelirlerini etkiledi. Hisse senedi ve VOB komisyon gelirlerindeki %37 düşüşle beraber, diğer hizmet gelirleri de geriledi. Ancak, esas faaliyet dışı gelirleri sayesinde sektör yine de kâr etti.

Kriz devam ediyor, ancak piyasaya yönelik altyapı ve teknoloji yatırımlarına ara verilmedi. Piyasada güven unsuru ancak şeffaflık ile sağlanabilir. Bu noktada, başta yatırımcılar olmak üzere, sektör ilgililerinin her türlü bilgiye kolay ve etkin bir şekilde ulaşabilmesi

gerekiyor. İki yıldır çalışmaları devam eden Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP), geçtiğimiz ay içerisinde uygulamaya alındı. İleride KAP ile ilgili yeni geliştirmelerin de yapılacağı belirtilirken, piyasada tek anlık bilgi dağıtım merkezi olması sebebiyle Platform, şirket ve kurumlara ayrı bir sorumluluk yüklüyor. KAP gibi teknoloji ve enformasyon projelerinin hayata geçirilmesinin, uluslararası anlamda bir finans merkezi olma hedefi bulunan İstanbul için önemli bir katma değer sağlayacağını düşünüyoruz.

Uluslararası bir finans merkezi olmak isteyen İstanbul için Avrasya bölgesi ayrı bir önem taşıyor. Geçtiğimiz ay, Dow Jones ile başkanlığını İMKB'nin yaptığı Avrasya Borsalar Federasyonu (FEAS) işbirliğinde Dow Jones FEAS Bileşik Endeksi hesaplanmaya başlandı. Bu coğrafi bölgeyi kapsayan endeksin, FEAS bölgesi için önemli bir gösterge olacağı kanaatindeyiz.

Öte yandan, yaşanan krizin ardından uluslararası platformlarda çeşitli altyapı ve düzenleme çalışmaları yapılıyor. Haziran ayı içinde katıldığımız Uluslararası Sermaye Piyasaları Düzenleyicileri Örgütü'nün (IOSCO) İsrail'deki yıllık toplantısında, dünyada sermaye piyasasıyla ilgili yapılması planlanan düzenleme değişiklikleri tartışıldı. Ülkemizi de etkileyecek bu değişiklikleri yakından takip edip, çalışmalarda aktif olarak yer alıyoruz. Konu ile ilgili gelişmelere bizler de katkıda bulunmaya devam edeceğiz.

Saygılarımla,

E. Nevzat ÖZTANGUT
BAŞKAN

IOSCO'nun Genel Kuruluna Katıldık

Üyesi olduğumuz Uluslararası Sermaye Piyasası Düzenleyicileri Örgütü'nün (IOSCO) 34. Genel Kurulu 8-11 Haziran tarihleri arasında İsrail Menkul Kıymetler Otoritesi ve Tel Aviv Borsasının ev sahipliğinde Tel Aviv'de yapılmıştır.

Birliğimizi, Başkan Nevzat Öztangut ve Genel Sekreter Yardımcısı Alparslan Budak'ın temsil ettiği Genel Kurul'da, düzenleyici otoritelerin yanı sıra özdüzenleyici kuruluşlar ve borsalardan katılımcılar da bir araya gelmiştir. Organizasyon kapsamında küresel krizin finans sistemi, ekonomik istikrar ve gelişmekte olan piyasalar üzerine etkileri gibi çeşitli konularda paneller düzenlenmiştir.

Birliğimizin yer aldığı Özdüzenleyici Kuruluşlar Danışma Komitesi toplantılarında ise Avrupa sermaye piyasası düzenlemelerinde yapılan değişiklikler, Komite'nin düzenleyeceği eğitim programları ve çalışanların lisanslanması konuları tartışılmıştır. Ele alınan bir diğer konu ise açığa satış olmuştur. Top-

lantıda Birliğimiz, Türkiye'deki açığa satış uygulamalarıyla ilgili bir sunum yapmıştır.

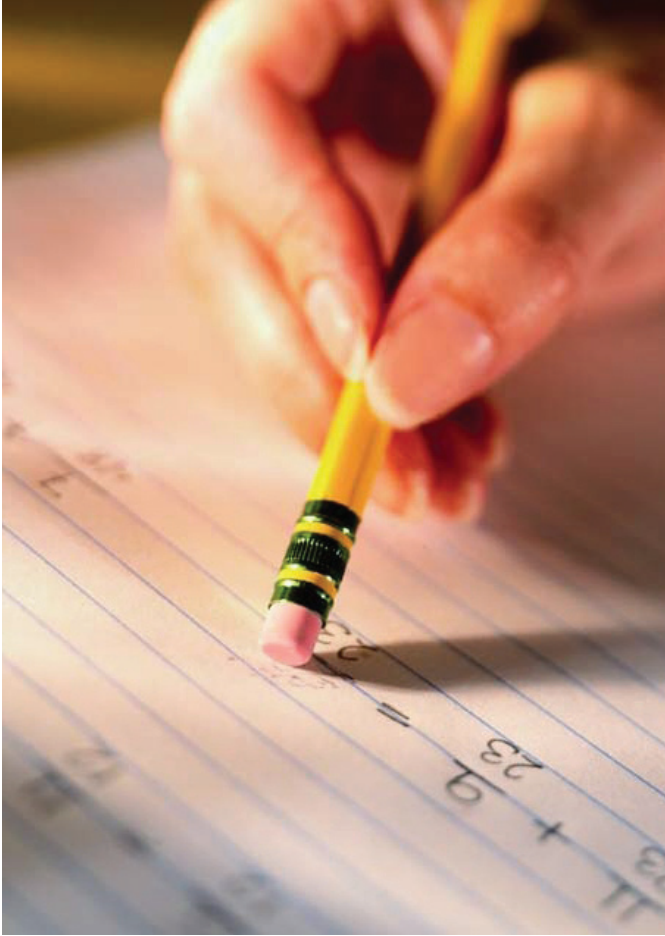
İMKB Uluslararası Tahvil Pazarı Tanıtımı

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'na, İMKB Yabancı Menkul Kıymetler Piyasası Uluslararası Tahvil Pazarında işlem gören Eurotahvillerin alım-satım ve takas esasları hakkında bilgilendirme ve tanıtım yapmak amacıyla üyelerimize yönelik olarak 17 Haziran 2009 tarihinde Birlik merkezinde bir toplantı yapılmıştır.

Azerbaycan Heyetinin Ziyareti

Haziran ayında Azerbaycan Menkul Kıymetler Komitesi ile aracı kuruluş temsilcileri, Türkiye sermaye piyasasının yapısı ve işleyişi hakkında bilgi almak için ülkemize gelmiştir. Birliğimize 24 Haziran'da yapılan ziyaret sırasında ilgililere Türkiye sermaye piyasasının büyüklüğü ve küresel piyasa-





lardaki konumu, ülkemizdeki yatırımcı profili, aracı kurum sektörü ve Birliğimizin görev ve yetkileri hakkında bir sunum yapmıştır.

Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası Eğitimleri

Üyelerimizden gelen talep doğrultusunda, 22-29 Haziran 2009 tarihleri arasında VOB Üye Temsilcisi, 30 Haziran 2009 tarihinde ise VOB Uygulama eğitimleri yapılmıştır. Banka ve aracı kurum çalışanlarının ilgi gösterdiği VOB Üye Temsilcisi eğitimine

15 kişi, VOB Uygulama eğitimine ise toplam 18 kişi katılmıştır.

Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası eğitimlerimiz önümüzdeki aylarda da talepler doğrultusunda düzenlenmeye devam edecektir. Tüm eğitimlere ilişkin detaylar Birliğimizin internet sitesinde Eğitim/Eğitimlerimiz bölümünden takip edilebilir.

Lisans Yenileme Eğitimleri

Ankara ve İzmir’de genel katılıma açık Temel ve İleri Düzey lisans yenileme eğitimleri Haziran ayında da düzenlenmeye devam edilmiştir. 5 Haziran tarihinde İzmir’de yapılan eğitimlere toplam 78, 15 Haziran tarihinde Ankara’da yapılan eğitimlere ise toplam 85 kişi katılmıştır.

İstanbul’da yapılan genel katılıma açık lisans yenileme eğitimlerine Temel Düzey’de 147, İleri Düzey’de 35 ve Türev Araçlar’da 52 kişi olmak üzere toplam 234 kişi katılmıştır.

Ayrıca, üyemiz olan bir bankadan gelen talep doğrultusunda kuruma özel düzenlenen Temel, İleri Düzey ve Türev Araçlar lisans yenileme eğitimlerine ise 32 kişi katılmıştır.

Lisans yenileme eğitimleri katılımcı sayılarına ilişkin veriler tabloda sunulmaktadır.

Lisans Başvurularında Son Durum

Lisanslama ve Sicil Tutma Sisteminde kayıtlı kişi sayısı 26 Haziran 2009 tarihi itibarıyla 30.129’a ulaşmıştır. Sistemde kayıtlı olup herhangi bir serma-

Ocak-Mayıs 2009 Dönemi Yenileme Eğitimleri Katılımcı Sayıları

Lisans Türü	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Toplam
Temel Düzey	244	178	258	388	251	297	1,616
İleri Düzey	202	120	95	80	90	65	652
Türev Araçlar	45	44	45	30	-	67	231
Takas ve Operasyon İşlemleri	18	-	-	15	-	-	33
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	30	40	40	14	-	-	124
Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı	-	-	-	10	-	-	10
Kredi Derecelendirme Uzmanlığı	-	-	12	-	-	-	12
Toplam	539	382	450	537	341	429	2,678

Lisans Başvuruları			
Lisans Türü	Başvurulan Lisans	Onaylanan Lisans	Sonuçlanan Başvuru %
Temel Düzey	9,349	9,232	99
İleri Düzey	3,933	3,893	99
Türev Araçlar	1,265	1,242	98
Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı	1,166	1,074	92
Takas ve Operasyon	417	414	99
Kredi Derecelendirme	345	324	94
Kurumsal Yönetim Derecelendirme	358	323	90
Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim	292	254	87
Konut Değerleme	65	50	77
Toplam	17,190	16,806	98

ye piyasası kurumunda çalışmayan 11.746 kişiye ait toplam 10.244 adet lisans bulunmaktadır.

Lisanslama sınavları sonucunda başarılı olan adaylardan 17.190'nın lisans başvurusu Birliğimize ulaşmış, bu başvuruların 16.806 adedi sonuçlandırılmıştır.

Rakamlarla Borsa Dışı İşlemler

28 Mayıs 2009-25 Haziran 2009 tarihleri arasında borsa dışında işlem gören özel sektör tahvilleri içerisinde Creditwest Faktoring Hizmetleri A.Ş. tahvilinde, 182 adet sözleşme ile toplam 19.009.144 TL işlem hacmi gerçekleşmiştir.

Üniversite Etkinliklerimiz

Doğuş Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı tarafından 18 Haziran 2009 tarihinde düzenlenen "İş Dünyasında Güncel Konular" başlıklı seminerde, Birlik Lisanslama ve Sicil Tutma Müdürü Dr. Gökhan Büyüksengür kara para aklama ile mücadele konusunda bilgi vermiştir.



Gökben Altaş
galtas@tspakb.org.tr

ARACI KURUMLARIN 2009/03 DÖNEMİ FAALİYET VERİLERİ

Raporumuzda, sermaye piyasasında faaliyet gösteren aracı kurumların 2009/03 dönemine ilişkin toplulaştırılmış faaliyet verileri incelenmekte, aynı zamanda 2008 yılının ilk çeyreği ile çeşitli karşılaştırmalara yer verilmektedir. Analizde, 2008/03 döneminde 98 aracı kurumun verileri ele alınırken; son dönem içerisinde faaliyeti durdurulan bazı aracı kurumların bilgilerine ulaşılamadığı için 92 aracı kurumun verileri göz önünde bulundurulmuştur. Verilerle ilgili detaylar www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizde yer almaktadır.

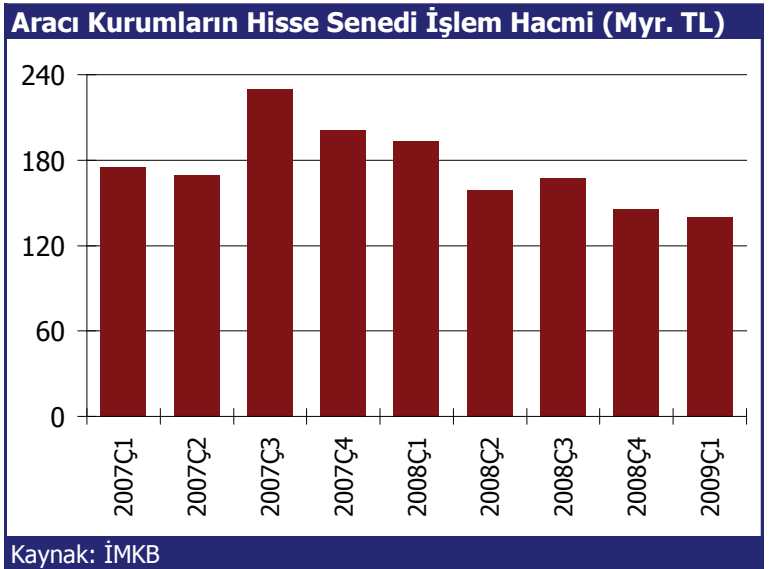
HİSSE SENETLERİ PİYASASI FAALİYETLERİ

2007 yaz aylarında meydana gelen finansal piyasalardaki sorunlar, 2008 yılının son çeyreğinde küresel krize dönüşmüş, gelişmiş ülkelerde başlayan kriz, bu dönemde gelişmekte olan ülkelere yansımıştır. Birçok gelişmekte olan ülke borsalarında olduğu gibi İMKB’de ciddi kayıplar oluşmuş, global krizin etkileri 2009/03 döneminde de hissedilmeye devam etmiştir. 2008 yılını, sene başına göre yarı yarıya azalarak 26.864 puan seviyesinde kapatan İMKB 100 endeksi, 2009 yılının ilk çeyreği sonunda 25.764’e kadar gerilemiştir.

İşlem hacimlerinde benzer durum söz konusudur. 2009 yılının ilk 3 ayında aracı kurumların hisse senedi işlem hacmi bir önceki yılın aynı dönemine göre %28 gerileyerek 140 milyar TL’ye inmiştir. Bununla birlikte, aracı kurumların işlem hacminin, alış-satış toplamını yansıttığı ve İMKB işlem hacminin iki katı olduğu unutulmamalıdır.

Aracı Kurumların Hisse Senedi İşlem Hacmi			
	2008/03	2009/03	Değişim
Milyar TL	193.3	139.8	-27.7%

Kaynak: İMKB



Öte yandan, krizin yansımalarının daha rahat izlendiği çeyrek dönemler bazındaki işlem hacmine bakıldığında, 2008 yılının ilk çeyreğinde işlem hacminde kaydedilen yıllık artışın 2009’un ilk çeyreğinde yön değiştirdiği görülmektedir. Olumsuz piyasa koşullarının henüz boy göstermediği 2008/03 döneminde hisse senedi işlem hacminde yıllık bazda %10 artış yaşanırken, 2009/03’te yıllık %30’a varan bir gerileme söz konusudur.

Hisse senedi işlem hacminde en büyük pay yerli yatırımcılar tarafından gerçekleştirilirken, son yıllarda yabancı yatırımcıların işlem hacimlerinde önemli artışlar yaşanmaktaydı. Ancak süregelen krizle birlikte, yabancı yatırımcıların hisse senedi işlem hacimlerinde azalış, yerli yatırımcılarınkinden daha fazla olmuş, 2009 yılının ilk 3 ayında yerli yatırımcıların toplam işlemlerdeki payı bir önceki seneye göre 12 puan artarak %84 olmuştur. İncelenen bütün yatırımcı kategorilerindeki işlemlerde karşılaştırılan dönemlerde nominal bir azalış olmasına rağmen, yerli bireysel yatırımcıların işlemlerindeki azalış göreceli olarak daha kısıtlı olmuş, bu yatırımcılar %66 ile toplamdaki en yüksek payı oluşturmaya devam etmiştir.

Yatırımcı Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı	2008/03	2009/03
Yurtiçi Yatırımcı	72.3%	84.4%
Bireysel	56.7%	66.0%
Kurumlar	9.9%	11.0%
Kurumsal	5.7%	7.3%
Yurtdışı Yatırımcı	27.7%	15.6%
Bireysel	0.3%	0.2%
Kurumlar	19.1%	9.0%
Kurumsal	8.3%	6.5%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Diğer taraftan, özellikle yabancı banka ve aracı kurumları içeren yurtdışı kurumların işlem hacminde %66 oranında yaşanan azalış ile yabancı yatırımcıların toplamdaki payları, 2009'un ilk üç ayında 12 puan gerileyerek, %16 olmuştur. 2008 yılında faaliyet gösteren iki aracı kurumun 2009 yılının ilk üç ayında faaliyetinin durması, yurtdışı kurum işlemlerindeki azalışta etkili olmuştur.

Aracı kurumların departman bazına göre hisse senedi işlemleri değerlendirildiğinde, yatırımcı kategorilerinde olduğu gibi, bütün departmanlardan yapılan işlemlerin nominal olarak azaldığı görülmektedir. Aynı şekilde, yurtdışı pazarlama bölümünden yapılan işlemlerde ciddi bir azalışın yaşanması diğer departmanların paylarının artmasına neden olmuştur. Yurtiçi pazarlamanın payı 4 puan artarak %34'e yükselmiş, toplamdaki en yüksek payını oluşturmaya devam etmiştir. Bununla birlikte, acenteler ve internet üzerinden yapılan işlemlerdeki 3'er puanlık artış dikkat çekicidir. Bu bölümlerden yapılan işlemlerdeki gerilemenin göreceli olarak daha az olması, bu bölümlerin paylarını arttırmıştır. Aracı kurumların kendi portföylerine yaptıkları işlemler karşılaştırılan dönemler arasında %29 (3 milyar TL) azalmış, ancak işlem hacmi payı %6 olarak kalmıştır.

Yurtdışı yatırımcı işlemlerindeki azalışa paralel olarak, yurtdışı pazarlama işlemlerindeki %58'lik düşüş bu departmanın payını %26'dan %15'e çekmiştir. Yurtdışı pa-

Departman Bazında Hisse Senedi İşlem Hacmi Dağılımı	2008/03	2009/03
Yurtiçi Pazarlama	29.7%	33.8%
Şubeler	13.6%	13.6%
Acenteler	12.5%	15.8%
İrtibat Bürosu	2.3%	2.5%
İnternet	8.3%	11.4%
Çağrı Merkezi	0.4%	0.3%
Yatırım Fonları	0.8%	0.8%
Portföy Yönetimi	0.2%	0.2%
Kurum Portföyü	6.1%	6.0%
Yurtdışı Pazarlama	26.1%	15.3%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

zarlama departmanından yapılan işlemler ile yurtdışı yatırımcı işlemlerinin payları arasındaki ufak farklar, bazı aracı kurumların yurtdışı müşterilerinin işlemlerini yurtiçi pazarlama ve acente gibi diğer kanallardan gerçekleştirmesinden kaynaklanmaktadır.

SABİT GETİRİLİ MENKUL KIYMET PİYASASI FAALİYETLERİ

Sabit getirili menkul kıymet (SGMK) işlemleri hem aracı kurumlar hem de bankalar tarafından yürütülmektedir. Bu bölümdeki veriler, İMKB tahvil ve bono piyasasındaki işlemlerle, tescil işlemlerinin toplamından oluşmaktadır. Merkez Bankası ve Takasbank'ın işlemleri toplama dahil edilmemiştir.

SGMK işlemlerinde bankaların ağırlığı 2009/03 döneminde de devam etmektedir. Bu dönemde bankalarca yapılan devlet iç borçlanma senedi kesin alım-satımı geçen yıla göre %3 artarak 283 milyar TL olmuş, repo-ters repo işlemleri ise benzer oranda bir

Aracı Kuruluşların SGMK İşlem Hacmi (Milyar TL)					
	Hacim			Pay	
	2008/03	2009/03	Değişim	2008/03	2009/03
Kesin Alım-Satım					
Banka	273	283	3.4%	88.4%	87.8%
Aracı Kurum	36	39	10.2%	11.6%	12.2%
Toplam KAS	309	322	4.2%	100.0%	100.0%
Repo-Ters Repo					
Banka	1,133	1,092	-3.6%	80.6%	81.4%
Aracı Kurum	273	249	-8.6%	19.4%	18.6%
Toplam Repo	1,405	1,341	-4.6%	100.0%	100.0%

Kaynak: İMKB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi		
	2008/03	2009/03
Yurtiçi Yatırımcı	98.1%	92.6%
Bireyler	6.1%	7.4%
Kurumlar	40.6%	22.8%
Kurumsal	51.4%	62.4%
Yurtdışı Yatırımcı	1.9%	7.4%
Bireyler	0.2%	0.1%
Kurumlar	1.5%	7.2%
Kurumsal	0.1%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

azalışla 1,1 trilyon TL'de kalmıştır. Sonuç olarak toplam kesin alım-satım işlemlerinin %88'ini gerçekleştiren bankaların, repo-ters repo işlemlerindeki payı %81 olmuştur.

Karşılaştırılan dönemlerde aracı kurumların SGMK işlemleri de bankalar ile aynı yönde hareket etmiştir. Aracı kurumların hisse senedi işlemlerinin aksine, kesin alım-satım işlemleri %10 artarak 39 milyar TL'ye ulaşmış, toplamdaki payı da %12 olmuştur. Aracı kurumların repo-ters repo işlemleri %9 azalırken, toplamdaki payları %19'da kalmıştır.

Diğer işlemlerin aksine, 2009/03 kriz döneminde bir önceki yılın eş dönemine göre sadece kesin alım-satım işlemlerinde bir artış vardır. Kesin alım-satım işlemleri ağırlıklı olarak yurtiçi kurumlar ve kurumsal yatırımcılar tarafından yapılmaktadır. Bununla birlikte, yurtiçi kurumların kesin-alım satım işlemleri geçen yıla göre %35 azalmış, bu durum toplamdaki paylarının %41'den %23'e inmesine neden olmuştur.

Aracı Kurumların Departman Bazında Kesin Alım-Satım İşlem Hacmi		
	2008/03	2009/03
Yurtiçi Pazarlama	27.8%	36.3%
Şubeler	1.6%	1.8%
Acenteler	2.9%	2.0%
İrtibat Bürosu	0.0%	0.0%
İnternet	0.0%	0.0%
Çağrı Merkezi	0.1%	0.1%
Yatırım Fonları	25.4%	29.4%
Portföy Yönetimi	2.6%	2.5%
Kurum Portföyü	37.9%	20.6%
Yurtdışı Pazarlama	1.6%	7.2%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi		
	2008/03	2009/03
Yurtiçi Yatırımcı	99.7%	98.3%
Bireyler	13.0%	12.3%
Kurumlar	6.5%	4.3%
Kurumsal	80.2%	81.7%
Yurtdışı Yatırımcı	0.3%	1.7%
Bireyler	0.1%	0.1%
Kurumlar	0.1%	1.5%
Kurumsal	0.1%	0.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

tur. Diğer taraftan, yurtiçi kurumsal yatırımcıların DİBS işlemleri karşılaştırılan dönemlerde 7 milyar TL artarak, toplamdaki paylarını %62'ye çıkarmıştır. Bu durumda, bir aracı kurumun yurtiçi kurumsal yatırımcılar için yaptığı kesin alım-satım işlemlerindeki artış önemli olmuştur. Yerli bireylerin DİBS işlemlerindeki payları ise %7'ye çıkmıştır.

Öte yandan, yabancı yatırımcıların DİBS işlemlerindeki artış dikkat çekmektedir. Yabancı kökenli bir aracı kurumun yurtdışındaki banka, aracı kurum gibi müşterileri için yaptığı işlemlerdeki yükseliş, bu yatırımcıların toplam işlemlerdeki payını 6 puan artırarak %7'ye çıkmasına neden olmuştur.

Departman bazındaki işlemlere bakıldığında, yatırımcı bazında belirtilen tablonun çerçevesinde sonuçlara ulaşılmaktadır. Örneğin yurtiçi kurumların işlemlerindeki gerilemenin kurum portföyü işlemlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Böylelikle, 2008/03 döneminde en yüksek paya sahip olan bu

Aracı Kurumların Departman Bazında Repo-Ters Repo İşlem Hacmi		
	2008/03	2009/03
Yurtiçi Pazarlama	66.3%	60.1%
Şubeler	3.9%	3.1%
Acenteler	2.1%	1.8%
İrtibat Bürosu	0.1%	0.1%
İnternet	0.1%	0.1%
Çağrı Merkezi	0.1%	0.0%
Yatırım Fonları	22.3%	29.6%
Portföy Yönetimi	0.7%	0.7%
Kurum Portföyü	4.3%	3.1%
Yurtdışı Pazarlama	0.2%	1.5%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

bölümün payı %38'den %21'e inmiştir. Bir önceki dönem, kurum portföyü işlem hacimlerinin önemli bir bölümünü yaratan bir aracı kurumun, 2009/03'de kendi portföyüne yaptığı DİBS işlemlerini %80 azaltması, söz konusu gerilemede baş etken olmuştur. Yine, yurtiçi kurumsal yatırımcıların payındaki artışın da yatırım fonları ile yurtiçi pazarlama bölümlerinin payındaki artışı yansıttığı görülmektedir.

Daha önce de değinildiği gibi 2009/03 döneminde repo-ters repo işlemlerinde nominal olarak bir gerileme söz konusudur. Yatırımcı bazında repo-ters repo işlemlerinin tamamına yakını yerli yatırımcılar gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte, karşılaştırılan dönemlerde yurtiçi yatırımcılar nominal olarak repo-ters repo işlemlerini azaltırken, yurtdışı yatırımcılar bu işlemlerini nominal olarak artırmıştır. Yatırım fonları, sigorta şirketleri, portföy yönetim şirketleri gibi kurumsal yatırımcılar %82 pay ile, aracı kurumların repo-ters repo işlem hacminin büyük bölümünü oluşturmaya devam etmişlerdir.

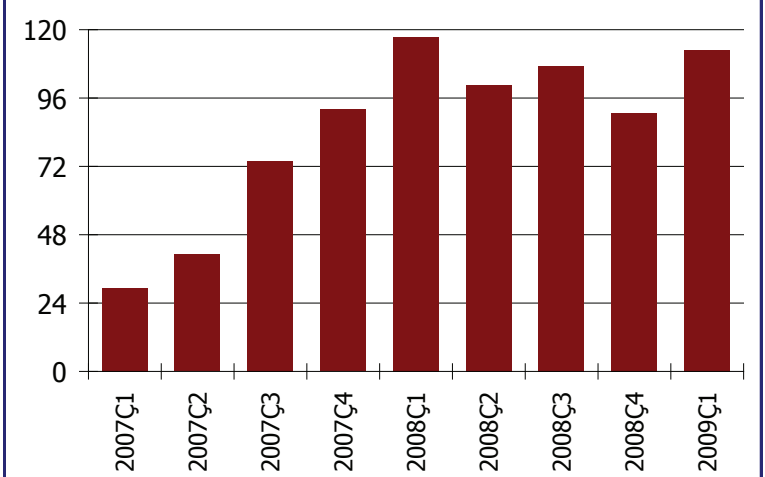
Yurtdışı kurumların toplamdaki payında yaşanan 1,5 puanlık artış, kesin alım-satım işlemlerinde olduğu gibi yabancı kökenli bir aracı kurumun yurtdışı kurumlar ile repo-ters repo işlemlerine başlamasından kaynaklanmaktadır.

Repo işlemleri daha çok yurtiçi pazarlama (%60) ve yatırım fonları (%29) departmanları aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, 2008/03 dönemine göre iki departmanın payları arasında zıt yönlü değişim meydana gelmiştir.

VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI FAALİYETLERİ

Hisse senetlerine benzer şekilde, aracı kuruluşların VOB işlem hacimlerine çeyrek dönemler bazında ba-

Aracı Kuruluşların VOB İşlem Hacmi (Myr. TL)



Kaynak: VOB

kılabilmektedir. Kuruluş yılını izleyen iki yılda işlem hacimlerinde sergilenen hızlı artış, daha sonraki yıllarda yavaşlamıştır. Ancak, son dönemdeki kriz ise gerilemeye yol açmıştır. Yıllık değişimlere bakıldığında krizin yansımaları daha rahat izlenebilmektedir. Nitekim, bu işlemlerde 2008 yılının ilk çeyreğinde yaşanan %300'ü geçen yıllık artış, 2009'un eş dönemine krizle birlikte %4'lük inişe dönüşmüştür. Böylelikle yılın ilk çeyreğinde vadeli işlem hacmi 113 milyon TL olmuştur.

SGMK işlemlerinde olduğu gibi, VOB işlemleri de hem aracı kurumlar hem de bankalar tarafından yapılmaktadır. Ancak, SGMK işlemlerinin aksine VOB'da aracı kurumlar daha aktiftir.

Bununla birlikte, 2009/03 döneminde, bir önceki yıla göre aracı kurumların VOB işlem hacimlerinde %10'luk bir gerileme söz konusu iken, aynı dönemde bankaların VOB işlemlerini %61 artırması dikkat çekicidir. Bu durum, aracı kurumların toplamdaki payını %92'den %87'ye geriletirken, bankalarının %9'dan %13'e çıkarmıştır.

Son dönemde bazı aracı kurumların faaliyetlerinin durdurulması, karşılaştırılan dönemlerde VOB'daki işlem hacmi gerilemelerinde etken olmuştur.

Yatırımcı bazında VOB işlem hacmi incelendiğinde ilk dikkati

Aracı Kuruluşların VOB İşlem Hacmi (Myr. TL)	Hacim			Pay	
	2008/03	2009/03	Değişim	2008/03	2009/03
Banka	9.0	14.5	60.9%	7.7%	12.9%
Aracı Kurum	108.5	98.3	-9.5%	92.3%	87.1%
Toplam	117.6	112.8	-4.0%	100%	100%

Kaynak: VOB

Aracı Kurumların Yatırımcı Bazında VOB İşlem Hacmi	2008/03	2009/03
Yurtiçi Yatırımcı	80.6%	92.7%
Bireysel	62.8%	76.1%
Kurumlar	16.2%	14.3%
Kurumsal	1.6%	2.2%
Yurtdışı Yatırımcı	19.4%	7.3%
Bireysel	0.0%	0.2%
Kurumlar	5.2%	3.8%
Kurumsal	14.2%	3.2%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

çeken nokta, yabancı yatırımcıların payında ciddi bir azalma (12 puan) yaşanmasıdır. Bu durum, karşılaştırılan dönemler arasında, yabancı kurumsal yatırımcıların işlem hacimlerinde %80'e varan azalıştan kaynaklanmaktadır.

Yurtdışı yatırımcıların paylarındaki azalışa bağlı olarak, yurtiçi yatırımcıların VOB işlemlerinde ufak bir azalış (%3) yaşanmasına rağmen, toplamdaki payları 12 puanlık artışla %93'e çıkmıştır. Yerli bireysel yatırımcıların VOB işlemlerinde nominal bir yükseliş olmasıyla, bu grup, tüm yatırımcı kategorilerinde %76 ile en yüksek paya sahip olmuştur. Artışta geçen dönem VOB işlemi gerçekleştirilmeyen bir aracı kurumun bu dönem VOB işlemlerine başlaması da etkili olmuştur. Öte yandan, yurtiçi kurumların VOB işlemlerinde meydana gelen azalış ile bu grubun toplamdaki payı 2 puan gerileyerek %14 olmuştur.

Departman bazında VOB işlem hacimlerinde 2008/03'e göre önemli değişimler olmuştur.

Aracı Kurumların Departman Bazında VOB İşlem Hacmi	2008/03	2009/03
Yurtiçi Pazarlama	17.6%	28.3%
Şubeler	23.0%	14.7%
Acenteler	5.7%	5.8%
İrtibat Bürosu	2.9%	3.3%
İnternet	15.4%	27.5%
Çağrı Merkezi	0.2%	0.2%
Yatırım Fonları	0.7%	0.9%
Portföy Yönetimi	0.3%	0.6%
Kurum Portföyü	15.3%	11.7%
Yurtdışı Pazarlama	19.0%	7.0%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Yurtiçiye yönelik departmanlara bakıldığında, internetten gerçekleşen işlemlerin payındaki hızlı artış dikkat çekmektedir. Bu bölümden yapılan işlemlerde, 2009'un ilk çeyreğinde bir önceki yılın eş dönemine göre %60'lık (10 milyar TL) bir çıkış yaşanmış, bu durum da paylarına 12 puanlık bir artış olarak yansımıştır. 2008/03'ten sonra geçen bir senede internetten VOB işlemi yapmaya başlayan 10 aracı kurum, bu artışta önemli olmuştur. İşlemlerin beşte birini, bu hizmeti yeni sunan kurumlardan bir tanesi tek başına gerçekleştirmiştir.

Toplam içindeki payı 11 puan artarak, %28 ile en yüksek paya çıkan yurtiçi pazarlama departmanı işlemlerindeki bu artış, daha çok diğer bölümlerdeki (özellikle şubeler) işlemlerde gerçekleşen nominal gerilemelerden kaynaklanmaktadır. 2008/03 döneminden sonra bir aracı kurumun vadeli işlemlere başlaması bu yükselişteki diğer etken olmuştur.

Öte yandan, ileride de değinileceği gibi şube sayısında yaşanan düşüş ile şubelerden gerçekleşen işlemlerin toplamdaki paylarının %23'ten %15'e inmesi dikkat çekicidir. Özellikle iki aracı kurumun şube sayısındaki düşüşle beraber bu bölümlerden gerçekleşen işlemlerin azalması, söz konusu gerilemenin etkenlerinden biridir. Ayrıca, bir önceki dönem faaliyetinde olup şubeden yapılan işlemlerde önemli paya sahip olan bir kurumun 2009/03'te faaliyetlerini durdurması bir diğer etken olmuştur. Yurtiçi pazarlama ile şubelerden yapılan işlemler beraber değerlendirildiğinde, bazı aracı kurumların şubelerini kapatmasıyla işlemlerini yurtiçi pazarlama departmanına yönlendirdikleri görülmektedir.

Toplam içindeki paylarında önemli bir azalış görülen bir diğer departman kurum portföyü olup, karşılaştırılan dönemlerde aracı kurumlar kendi portföyleri için %31 (5 milyar TL) daha az vadeli işlem hacmi gerçekleştirmişlerdir.

YATIRIM BANKACILIĞI FAALİYETLERİ

Yatırım bankacılığı faaliyetlerinde aracı kurumların kurumsal finansman departmanları tarafından yapılan projeler değerlendirilmektedir. Krizin etkisini sürdürdüğü bu dönemde, kurumsal finansman faaliyetlerinde de bir durağanlık söz konusudur. Sadece

Kurumsal Finansman Faaliyetleri (Proje Sayıları)

	2008/03			2009/03			
	Tamam- lanan	Dönem Başı	Yeni Sözleşme	Tamam- lanan	Süresi Dolan	Fesih Edilen	Dönem Sonu
Birincil Halka Arz	0	9	1	0	1	0	9
İkincil Halka Arz	0	0	0	0	0	0	0
SAB-Alış	7	15	3	0	1	1	16
SAB-Satış	6	98	14	0	22	0	90
Finansal Ortaklık	0	14	3	0	11	0	6
Özelleştirme-Alış	1	2	1	0	0	0	3
Özelleştirme-Satış	0	4	1	1	0	0	4
Sermaye Artırımı	6	59	8	8	0	0	59
Temettü Dağıtım	1	52	5	4	0	0	53
Diğer Danışmanlık	9	44	17	13	3	1	44
Toplam	30	297	53	26	38	2	284

Kaynak: TSPAKB

4 başlıkta tamamlanan proje mevcuttur.

2008 sonu itibariyle 297 adet proje 2009 yılına devrolurken, yılın ilk üç ayında 53 adet yeni kurumsal finansman projesi imzalanmıştır. Aynı dönem içinde 26 adet proje tamamlanmış, 38 projenin süresi dolmuş, 2 proje ise fesih edilmiştir. Sonuç itibariyle 2009/03 döneminin sonunda aracı kurumlarda toplam 284 adet kurumsal finansman projesi mevcuttur.

2008 yılından devrolan 9 adet birincil halka arz projesine bu dönem içinde 1 yenisi daha eklenmiş ancak ilk dönem içinde hiç halka arz olmamıştır. Diğer taraftan süresi dolan 1 proje ile beraber dönem sonunda aracı kurumların elinde yine 9 birincil halka arz projesi mevcuttur.

Dönem başında üzerinde çalışılan şirket satın alma/



birleşme (SAB) satış tarafındaki 98 sözleşmeye 14 yeni sözleşme eklenmiş, ancak herhangi bir proje tamamlanmamıştır. Bununla birlikte, 22 projenin süresinin dolması dikkat çekicidir. Bu duruma banka kökenli bir aracı kurumun kurumsal finansman faaliyetlerini kendi grubunda başka bir aracı kuruma devretmesi neden olmuştur. Dönem

sonunda ise SAB-Satış tarafında, sonraki dönemlere 90 proje devretmiştir. Süresi dolan 11 finansal ortaklık projesi yine aynı aracı kurumun ilgili faaliyetlerini sonlandırmasından kaynaklanmaktadır.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ile yapılan çalışmaları ifade eden özelleştirme satış tarafında bir proje tamamlanmış, 4 proje için de çalışmalar devam etmektedir. 2009/03 döneminde tamamlanan projelerden bir kısmı, halka açık şirketlerin sermaye artırım ve temettü dağıtım işlemlerinde gerçekleşmiştir. Dönem başında 59 sermaye artırım sözleşmelerine 8 yeni sözleşme eklenmiş, bunların 8 tanesi de tamamlanmıştır. Bu projelerin 4 tanesi tek bir aracı kurum tarafından yapılmıştır. Tamamlanan 4 temettü dağıtım projesi de aynı aracı kuruma aittir.

Değerleme, birleşme fizibilite analizi gibi işlemleri kapsayan diğer danışmanlık sözleşmelerinin 13 tanesi tamamlanmış olup, 44 proje devam etmektedir.

PORTFÖY YÖNETİMİ FAALİYETLERİ

Aracı kurumların bir diğer faaliyet alanı portföy yönetimidir. Aracı kurumlardan toplanan veriler ile oluşturulan bu bölümdeki tablolar değerlendirilirken bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda portföy yönetimine dair hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır.

Aracı Kurumlarda Portföy Yönetimi Faaliyetleri			
	2008/03	2009/03	Değ.
Aracı Kurum Sayısı	41	38	-7.3%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	654	933	42.7%
Bireysel Yatırımcı Sayısı	512	785	53.3%
A Tipi Yatırım Fonu Sayısı	45	45	0.0%
B Tipi Yatırım Fonu Sayısı	58	61	5.2%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Sayısı	17	17	0.0%
Diğer Kurum Sayısı	22	25	13.6%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	3,225	3,830	18.8%
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	119	149	25.1%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	131	96	-27.3%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	2,543	3,003	18.1%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	121	280	132.4%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	310	302	-2.6%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	4.9	4.1	-16.7%
Bireysel Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	0.2	0.2	-18.4%
A Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	2.9	2.1	-27.3%
B Tipi Yatırım Fonu Portföy Büyüklüğü	43.9	49.2	12.3%
Diğer Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü	7.1	16.5	132.4%
Diğer Kurum Portföy Büyüklüğü	14.1	12.1	-14.3%
Kaynak: TSPAKB			

2009 Mart sonu itibarıyla portföy yönetimi hizmeti sunan aracı kurum sayısı bir önceki seneye göre 3 azalarak 38'e inmiştir. Karşılaştırılan dönemlerde, 2009/03'te 3 aracı kurum portföy yönetim faaliyetlerine yeni başlarken, 2 kurum tüm faaliyetlerini durdurmuş, 3 kurum da portföy yönetimi yetki belgelerini iade etmişlerdir. Bununla birlikte, gerek portföy yönetimindeki yatırımcı sayısı, gerekse yönetilen portföy büyüklüğünde bir artış söz konusudur.

Portföyü yönetilen bireysel yatırımcı sayısı 512'den 785'e çıkarken, toplam portföy büyüklüğü %25 artarak 150 milyon TL olmuştur. Artış, bir aracı kurumun, grubundaki portföy yönetim şirketinin birey-

sel müşterilerini devralmasından kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan, karşılaştırılan dönemde yönetilen A tipi yatırım fonu sayısı sabit kalırken, portföy büyüklüğünde dörtte biri aşan bir gerileme yaşanmıştır. Bu durumun, krizle birlikte hisse senetlerinin piyasa değerindeki düşüşten kaynaklandığı düşünülmektedir.

2009/03 döneminde aracı kurumların yönettiği B tipi yatırım fonu sayısı 61 olurken, portföy büyüklüğü de 3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Önemli bir bölümünü kamu borçlanma araçlarının oluşturduğu bu fonların portföy değerinin artmasında ise, karşılaştırılan dönemlerde piyasa faiz oranlarındaki gerilemenin etkisi olduğu düşünülmektedir. Dikkat çeken bir diğer nokta, diğer ku-

rumusal yatırımcı portföy büyüklüğünde yaşanan 2,5 kata yakın artıştır. Bu durum özellikle bir aracı kurumun yönettiği portföy büyüklüğündeki çıkıştan kaynaklanmaktadır. Portföy yönetimine başvuran diğer kurum sayısı 25'te kalırken toplam portföy büyüklüğü 300 milyon TL civarındadır.

Yönetilen portföy büyüklükleri ortalama bazda değerlendirildiğinde, en büyük değişimin diğer kurumsal yatırımcılarda olduğu görülmektedir. Ortalama diğer kurumsal yatırımcı portföy büyüklüğü %132 artarak 17 milyon TL olmuştur. Aracı kurumların yönettiği B Tipi yatırım fonlarının ortalama büyüklüğü ise 50 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Portföy Yönetim Şirketleri			
	2008/03	2009/03	Değ.
Portföy Yönetim Şirketi Sayısı	19	23	21.1%
Portföy Yönetimindeki Yatırımcı Sayısı	2,370	2,001	-15.6%
Bireysel	1,890	1,505	-20.4%
Kurumsal-Tüzel	480	496	3.3%
Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	31,794	35,988	13.2%
Bireysel	756	595	-21.3%
Kurumsal-Tüzel	31,038	35,393	14.0%
Ortalama Portföy Büyüklüğü (Mn. TL)	13.4	18.0	34.1%
Bireysel	0.4	0.4	-1.1%
Kurumsal-Tüzel	64.7	71.4	10.4%
Kaynak: SPK			

Portföy yönetimi şirketleri de aracı kurumlar gibi bu hizmeti sunmaktadır. SPK'nın yayınlamış olduğu verilere göre 23 portföy yönetim şirketi faaliyettedir. Bu şirketlerde yatırımlarını değerlendiren yatırımcı sayısında %16'lık bir azalış yaşanırken, yönetilen portföy büyüklüğü 36 milyar TL'ye çıkmıştır.

Bireysel yatırımcı sayısında kaydedilen gerilemeye karşın; yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, emeklilik yatırım fonları ve sigorta şirketlerinden oluşan kurumsal-tüzel yatırımcı sayısı 496 olmuştur.

Yönetilen portföy büyüklükleri, yatırımcı sayılarında ki değişimlerle benzer yönde hareket etmiştir. 370 kişi azalan bireysel yatırımcıların portföy büyüklükleri 600 milyar TL'ye inerken, sayıları sadece 16 artan kurumsal-tüzel yatırımcı grubunun portföy büyüklükleri %14 artarak 35 milyar TL'yi aşmıştır. Bu tabloya bağlı olarak, bireylerin ortalama portföy büyüklüğü 400.000 TL'de kalırken, kurumsal-tüzel grubundaki yatırımcılar 71 milyon TL'ye çıkmıştır.

Portföy yönetim şirketlerinin gerek yatırımcı sayısı, gerekse portföy büyüklükleri bakımından varlık yönetimi alanında daha etkin olduğu görülmektedir. 2009/03 döneminde aracı kurum portföylerindeki artış daha fazla olurken, ortalama portföy büyüklüklerinde benzer yönlü hareketler söz konusudur. Bununla birlikte, her iki grupta da bireysel yatırımcıların ortalama portföyleri 400.000 TL'nin altındayken, kurumsal-tüzel yatırımcıların ortalama portföyleri, aracı kurumlarda 25 milyon TL; portföy yönetim şirketlerinde ise 70 milyon TL civarındadır.

KREDİLİ İŞLEMLER

Kredili işlemlere ilişkin veriler incelenirken, portföy yönetim faaliyetlerinde olduğu gibi, bir yatırımcının birden fazla kurumda hesabı olabileceği göz önünde tutulmalıdır. 2009/03 döneminde diğer faaliyetlerde olduğu gibi kredili işlemlerde de gerileme söz konusudur.

Mart 2009 sonu itibarıyla aracı kurumlarda gerek kredili işlem sözleşmesi olan yatırımcı sayısı, gerekse kredi kullanan yatırımcı sayısında düşüş yaşanmıştır. Aracı kurumlarla kredi sözleşmesi olan 48.000 civarında yatırımcının sadece 8.435'i kredi kullanmıştır.

Kredili İşlemler	2008/03	2009/03	Değ.
Sözleşmeli Yatırımcı Sayısı	50,375	48,271	-4%
Kredi Kullanan Yatırımcı Sayısı	10,270	8,435	-18%
Kredi Bakiyesi (Bin TL)	386,847	261,400	-32%
Kişi Başına Kredi (Bin TL)	38	31	-18%
Kaynak: TSPAKB			

Bununla beraber, kullanılan kredi bakiyesi üçte bir oranında düşerek 2009/03'te 262 milyon TL olmuş, kişi başına düşen ortalama kredi bakiyesi de 31.000 TL'ye gerilemiştir.

ŞUBE AĞI

Mart 2009 sonu itibarıyla aracı kurumların yatırımcılara ulaşmakta kullandıkları merkez dışı fiziki satış noktası sayısı 473 artarak 5.897'ye ulaşmıştır. Ancak, artış çoğunlukla banka şubelerini yansıtan acente sayısındaki çıkıştan kaynaklanmaktadır. Küresel krizle beraber, aracı kurumların doğrudan sahip olduğu şube sayısı 53 adet, irtibat bürolarının sayısı ise 12 adet azalmıştır. Diğer taraftan, acente sayısındaki artış, son dönemdeki krize rağmen Türkiye'deki bankaların şube sayısındaki yükselişin bir yansımasıdır.

2009'un ilk çeyreğinde şubesi olan aracı kurum sayısı 2008'in aynı dönemine göre 6 azalarak 34'e, irtibat bürosu olan kurum sayısı ise 4 adet azalarak 20'ye gerilemiştir. Acente sayısındaki artışa rağmen, acentesi olan aracı kurum sayısı 1 azalmıştır. Bir aracı kurum, iştiraki olduğu banka ile acentelik sözleşmelerini iptal etmiştir.

Erişim Ağı	2008/03	2009/03	Adet Değ.
Şube	214	161	-53
İrtibat Bürosu	52	40	-12
Acente Şubesi	5,158	5,696	538
Toplam	5,424	5,897	473
Kaynak: TSPAKB			

Aracı Kurum Sayısı	2008/03	2009/03
Şubesi Olan	40	34
İrtibat Bürosu Olan	24	20
Acentesi Olan	24	23
Kaynak: TSPAKB		

İNTERNET İŞLEMLERİ

İnternet üzerinden yatırımcılara hizmet sunan aracı kurum sayısı Mart 2008'e göre 3 adet azalarak 63 olmuştur. 2008'in ilk çeyreğine göre, izleyen dönemlerde internet hizmeti vermeye başlayan 3 aracı kurum olmasına rağmen, söz konusu

İnternet İşlemleri			
	2008/03	2009/03	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	66	63	-5%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	99,985	125,499	26%
İşlem Sayısı	4,254,718	5,404,020	27%
Hacim (Mn. TL)	16,053	15,837	-1%
DİBS Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	189	204	8%
İşlem Sayısı	615	733	19%
Hacim (Mn. TL)	5	5	1%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	2586	3,690	43%
İşlem Sayısı	554,052	1,614,420	191%
Hacim (Mn. TL)	16,660	26,758	61%
Kaynak: TSPAKB			

gerileme 4 aracı kurumun faaliyetlerini durdurması, 2 aracı kurumun da 2009/03 döneminde internet işlemi gerçekleştirmemesinden kaynaklanmaktadır.

Sonuç olarak, Mart 2009 itibarıyla, sektörde internet üzerinden hisse senedi hizmeti veren 62, DİBS kesin alım-satım hizmeti veren 9, vadeli işlem ve opsiyon alım-satım hizmeti sunan 32 aracı kurum bulunmaktadır. Bu bölümdeki veriler incelenirken bir yatırımcının birden fazla aracı kurumda işlem yapabileceği hususu göz önünde tutulmalıdır.

2009'un ilk üç ayında internetten hisse senedi işlemi yapan yatırımcı sayısı ve işlem sayısı %26-27 civarında artarken, gerçekleşen işlem hacmi değişmeyecek 16 milyar TL seviyesinde kalmıştır. İşlem sayısı ile işlem hacmi beraber değerlendirildiğinde, bu dönem ortalama işlem büyüklüklerinin azaldığı görülmektedir.

DİBS kesin alım-satım işlemlerinde bir önceki yılın ilk üç ayına göre değişiklik yaşanmamış, işlem hacmi 5 milyon TL'de kalmıştır.

Daha önceki dönemlerde internetten yapılan vadeli işlemlerde görülen hızlı artış, 2009/03'de yavaşlamıştır. İşlem yapan yatırımcı sayısı 2008/03'e göre %43 artarken, işlem hacmi %61 yükselerek 27 milyar TL'ye ulaşmıştır. Bu durumda, karşılaştırılan dönemlerde 10 kurumun internet üzerinden ilk defa VOB işlemi yapmaya başlaması etkili

olmuştur. Öte yandan, işlem hacimlerindeki görece az artışa rağmen işlem sayılarındaki 2 kata yaklaşan çıkış göze çarpmaktadır. Bu durum da hisse senedine benzer şekilde son dönemde ortalama bir emirde görece daha az işlem hacmi gerçekleştiğine işaret etmektedir.

ÇAĞRI MERKEZİ İŞLEMLERİ

2009 Mart döneminde 1 aracı kurumun çağrı merkezi hizmetleri vermeye başlamasıyla dönem sonu itibarıyla çağrı merkezinden faaliyet gösteren aracı kurum sayısı 13 olmuştur. Bununla birlikte, 2008 yılından önce bu faaliyetleri ile ilgili bilgileri sağlayan bir aracı kurum 2008'den itibaren bu verilerini Birliğimize sunmamıştır. Bu durumda, 2009/03 döneminde sektörde 14 aracı kurumun çağrı merkezi hizmeti sunduğunu söylemek mümkündür.

İnternet işlemlerinde olduğu gibi çağrı merkezi işlemlerinde de bir yatırımcı birden fazla kurum üzerinden işlem yapabilmektedir.

2009'un ilk üç ayında, 13 kurumun çağrı merkezinin hisse senedi işlemi yapılmıştır. Çağrı merkezinden hisse senedi işlemi yapan yatırımcı sayısı 2008'in ilk üç aylık dönemine göre yarı yarıya azalarak 7.750 olmuştur. Benzer şekilde, işlem hacmi de 800 milyon TL'den 480 milyon TL'ye gerilemiştir.

Çağrı Merkezi İşlemleri			
	2008/03	2009/03	Değişim
Aracı Kurum Sayısı	12	13	8%
Hisse Senedi			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	15,291	7,750	-49%
İşlem Sayısı	104,398	88,723	-15%
Hacim (Mn. TL)	801	483	-40%
DİBS Kesin Alım-Satım			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	146	152	4%
İşlem Sayısı	408	348	-15%
Hacim (Mn. TL)	18	40	130%
Vadeli İşlem ve Opsiyon			
İşlem Yapan Yatırımcı Sayısı	301	328	9%
İşlem Sayısı	5,334	8,037	51%
Hacim (Mn. TL)	240	242	1%
Kaynak: TSPAKB			

2009'un ilk üç ayında 5 kurum çağrı merkezi aracılığıyla DİBS işlemi yapmıştır. İşlem yapan yatırımcı sayısında değişiklik olmamasına rağmen, işlem hacmi 40 milyon TL'ye yükselmiştir. Çağrı merkezinden yapılan vadeli işlemler ise 242 milyon TL'de kalmıştır.

ÇALIŞAN PROFİLİ

2008'in ilk döneminde 5.800 civarında olan çalışan sayısı, küresel krizin derinleşmesi ile 2008 sonunda 5.100'e gerilemiştir. 2009'un ilk çeyreğinde ise bu rakam 4.753'e inmiştir. Çalışan sayısında son dönemde yaşanan ciddi azalışta faaliyeti durdurulan kurumların artması etkili olmuştur. Bununla birlikte, henüz krizin etkilerinin çok hissedilmediği 2008 başında 59 olan kurum başına ortalama çalışan sayısı, krizle birlikte 53 civarına inmiştir.

Aracı Kurumların Toplam Çalışan Sayısı			
	2008/03	2008/12	2009/03
Toplam	5,772	5,102	4,753

Kaynak: TSPAKB

Çalışanların Departman Dağılımı

Aracı kurumlarda çalışanlar ağırlıklı olarak merkez dışı örgütlerde istihdam edilmektedir. Merkez dışı örgütlerde çalışanların oranı 2009'un ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık 2 puanlık gerileme ile %28 olmuştur. Şube sayılarındaki azalışa paralel olarak, çalışan sayısı en fazla azalan (245 kişi) bölüm şubeler olup, bu bölümdeki çalışanların toplamdaki payı %18 olmuştur.

Şubelerden sonra çalışan sayısındaki en fazla gerileme broker ve dealer kadrosunda gerçekleşmiştir. Bu kadrolarda istihdam edilen çalışanların toplamdaki payı %19'dan %16'ya inmiştir. Bununla birlikte, merkez dışı örgütlerde çalışanlara, yurtiçi satış personeli, broker ve dealerla eklendiğinde, aracı kurumların toplam çalışanlarının yarısının yurtiçi müşterilere hizmet verdikleri sonucuna ulaşılmaktadır.

2009/03 döneminde Birliğe verilerini bildiren 92 aracı kurumun tamamında mali ve idari işler departmanı bulunmaktadır. Bu bölümde çalışan sayısında nominal olarak 128 kişilik azalma yaşanmasına rağmen,

Çalışanların Departman Dağılımı		
	2008/03	2009/03
Merkez Dışı Örgütler	29.6%	27.7%
Şube	18.9%	17.8%
Acente	7.7%	7.4%
İrtibat Bürosu	3.0%	2.5%
Mali ve İdari İşler	15.9%	16.6%
Broker	9.3%	7.4%
Dealer	9.3%	8.4%
Yurtiçi Satış (Merkez)	5.4%	6.7%
Araştırma	4.3%	4.5%
İç Denetim-Teftiş	3.0%	3.2%
Hazine	2.4%	2.5%
Bilgi İşlem	3.3%	3.6%
Kurumsal Finansman	2.8%	2.9%
Portföy Yönetimi	1.0%	1.3%
Yurtdışı Satış	2.4%	3.1%
İnsan Kaynakları	1.2%	1.3%
Diğer	10.0%	10.8%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

men, toplam içindeki payı ufak bir artışla %17'ye yükselmiştir.

32 aracı kurumda kurumsal finansman departmanı bulunurken, bu bölümde istihdam edilen kişiler toplam çalışan sayısının %3'ü kadardır. Araştırma departmanı bulunan kurum sayısı 52 iken, çalışanların %5'i araştırma faaliyetinde bulunmaktadır.

Dikkat çeken bir diğer nokta ise, yurtdışı işlemlerde yaşanan gerilemeye rağmen, diğer bölümlerin aksine bu bölümde çalışan sayısında %4'lük bir artış yaşanması olmuştur. Toplam çalışanların %3'ü yurtdışı satış bölümünde istihdam edilmiştir.

Çalışanların Eğitim Durumu

2009/03 döneminde çalışanların dörtte üçü yüksek

Çalışanların Eğitim Durumu		
	2008/03	2009/03
Yüksek Lisans	10.5%	12.1%
Lisans	57.6%	58.0%
Yüksekokul	6.3%	6.0%
Lise	20.1%	18.8%
Ortaokul	2.3%	2.0%
İlkokul	3.1%	3.2%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

kokul ve üstü diplomaya sahiptir. Karşılaştırılan dönemlerde oransal olarak en düşük gerilemenin yaşandığı yüksek lisans diplomasına sahip çalışan

İşanların toplamdaki payı 2 puan artarak %12'ye ulaşmıştır. Bununla birlikte, sektörün eğitim seviyesinin yükseldiği görülmektedir.

Çalışanların Yaş Dağılımı

Çalışanların Yaş Dağılımı		
	2008/03	2009/03
18-25	7.6%	6.1%
26-30	19.9%	18.3%
31-35	28.8%	27.0%
36-40	24.8%	26.6%
41-45	11.7%	13.9%
46-50	4.5%	5.4%
51-55	1.6%	1.8%
56-60	0.5%	0.5%
61+	0.5%	0.5%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumlarda çalışanların yaş dağılımı incelendiğinde genç çalışan sayısının düştüğü ilk dikkati çeken noktadır. 35 yaşın altındaki çalışanların payında geçen döneme göre 5 puanlık bir azalış söz konusudur. Bu durum, hem mevcut çalışanların yaşlarının ilerlemesinden, hem de krizle beraber sektörden çıkan personelin göreceli olarak daha genç olmasından kaynaklanmaktadır. En fazla azalış olduğu yaş aralığı 31-34 arasındadır.

35 yaşın altındaki oransal gerilemeye karşın, 36-50 yaş arasında ise bir artış mevcuttur. 2008/03'te %41 olan bu yaş aralığındaki çalışanların oranı 2009/03'te %46'ya ulaşmıştır.

Çalışanların İş Tecrübesi

Çalışanların İş Tecrübesi (Yıl)		
	2008/03	2009/03
0-2	9.5%	7.7%
2-5	12.8%	13.4%
5-10	25.2%	21.5%
10-15	27.9%	29.2%
15+	24.6%	28.3%
Toplam	100.0%	100.0%

Kaynak: TSPAKB

Aracı kurumlarda çalışanlar iş tecrübesi bazında değerlendirildiğinde, yaş dağılımına benzer hareketler göze çarpmaktadır. Sektörde, 10 yıl altı deneyime sahip çalışanların oranı %47'den %42'ye gerilemiştir. İlk iş deneyimi olarak yorumlanabilecek 0-2 yıl tecrübeli çalışan sayısında nominal olarak %32'lik bir düşüş söz konusuysa, 15 yıl iş deneyimine sahip çalışanlardaki gerileme sadece %1'dir.

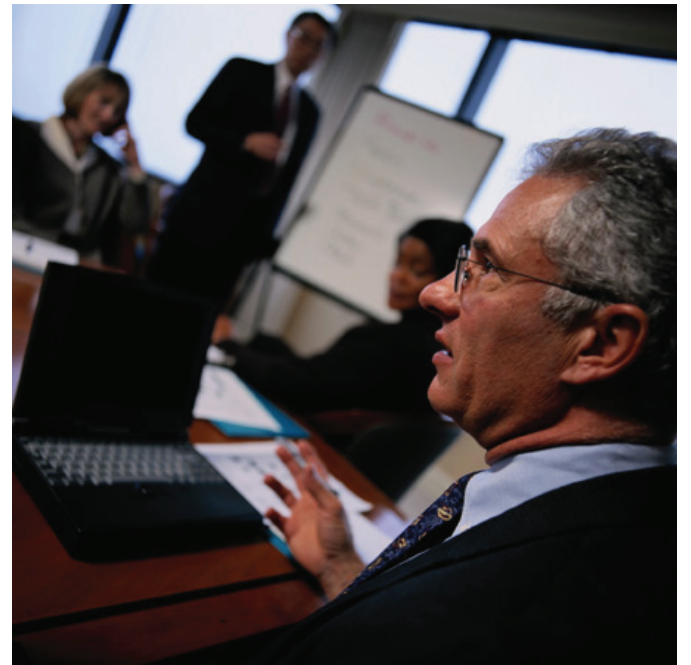
GENEL DEĞERLENDİRME

Aracı kurum sektörünün 2009/03 dönemine ait faaliyet verilerinin incelendiği bu raporumuzda, geçen yıl başlayan global krizin etkilerinin devam ettiği görülmektedir.

2009 yılının ilk çeyreğinde hisse senedi işlemleri geçen senenin aynı dönemine göre %28 gerileyerek 140 milyar TL olmuştur. Bu dönemde yabancı yatırımcıların işlem hacmi payı 12 puanlık bir gerileme ile %16'ya inmiştir. 2008/03 döneminde genellikle yabancı yatırımcılar ile çalışan bazı yabancı kökenli aracı kurumların bu dönemde faaliyetlerini durdurması bu gerilemedeki önemli etkenlerden biri olmuştur.

Sabit getirili menkul kıymet işlemlerinin büyük bir bölümü bankalar üzerinden yapılmaya devam etmiştir. Bu dönemde aracı kurumlar toplam kesin alım-satım işleminde %12, repo-ters repo işleminde %19 pazar payına sahip olmuştur. Bununla birlikte, diğer işlemlerin aksine aracı kurumların kesin alım-satım işlemlerinde nominal bir artış yaşanmıştır.

Kuruluş döneminden itibaren hızlı bir büyüme gerçekleşen VOB işlemlerinde 2009/03 döneminde ilk defa gerileme görülmüş, işlem hacmi %4 düşerek,



113 milyar TL olmuştur. Aracı kurumların VOB işlem hacmi karşılaştırılan dönemlerde azalırken, bankalardan yapılan VOB işlemlerinde yaşanan artış dikkat çekmektedir. Bu durum, aracı kurumların toplamdaki paylarını %92'den %87'ye indirmiştir. Aracı kurumlardan yapılan VOB işlemlerinde, yabancı yatırımcıların payı 12 puan gerileyerek %7'ye düşmüştür.

Krizle birlikte, yatırım bankacılığı faaliyetlerinde de 2009'un ilk döneminde durağanlık söz konusudur. Özelleştirme İdaresi ile tamamlanan 1 sözleşmeye ek olarak şirket değerlendirme, fizibilite analizi gibi diğer danışmanlık projeleri ile toplam tamamlanan proje sayısı 26'da kalmıştır.

Portföy yönetiminde B tipi yatırım fonlarının ağırlığı devam etmiştir. Toplamda portföy yönetimindeki yatırımcı sayısı 1.000'e yaklaşmış, portföy büyüklükleri de 2008/03'e göre %19 artarak 3,8 milyar TL olmuştur.

Kredili işlemlerde ise kredi kullanan yatırımcı sayısı 8.500'e inerken, kullanılan kredi tutarı olumsuz beklentilerle 390 milyon TL'den 260 milyon TL'ye düşmüştür.

Aracı kurumların müşterilerine ulaşmakta kullandıkları fiziki satış noktası arasında şube ve irtibat bürosu sayısı dörtte bir gerilerken, banka şubelerinin sayısı artmıştır.

2009/03 döneminde internet hizmeti sunan kurum sayısı 3 azalarak 63 olmuştur. İnternette gerçekleştirilen hisse senedi işlem hacmi değişmezken, 10 yeni kurumun bu hizmeti sunmaya başlamasıyla vadeli işlem ve opsiyon işlemleri artmıştır. Çağrı merkezi ise fazla tercih edilmemiştir.

Aracı kurum sektörünün çalışan sayısında 2008'de başlayan gerileme devam etmiş ve Mart 2009'da 4.753'e düşmüştür. Son dönemde faaliyeti durdurulan kurumlar söz konusu gerilemedeki etkenlerden biri olmuştur. Özellikle şube, acente ve irtibat bürosu gibi merkez dışı örgütlerde istihdam edilenler ile 30 yaş altı çalışanların sayısındaki düşüş dikkat çekicidir.



Efsun Ayça Değertekin
edegertekin@tspakb.org.tr

ARACI KURUMLARIN 2009/03 DÖNEMİ MALİ VERİLERİ

Bu raporumuzda aracı kurum sektörünün 2009 Mart dönemine ait bilanço ve gelir tablosu incelenmektedir. Bu dönemde tablolar sektörün solo mali verileri kullanılarak hazırlanmıştır. Ancak, bir aracı kurum solo mali verilerini hazırlayamadığı için toplulaştırılan verilere ilgili aracı kurumun konsolide verileri dahil edilmiştir.

2008 yılına ilişkin mali veriler solo tablo açıklayan kurumlar için solo tablolarının, iştirakleriyle toplulaştırılmış "konsolide" mali tablo açıklayan kurumlar için konsolide verilerinin toplulaştırılmasıyla oluşturulmuştur. Verilerin karşılaştırılabilir olması adına, tablolarda 2009 Mart dönemine ait aynı şekilde hesaplanan verilere de yer verilmiştir. Ancak analiz, sektörün mali yapısını ve gelir dağılımını daha iyi yansıttığı için solo mali veriler dikkate alınarak yapılmıştır.

2008/03 verilerinin analizinde 98, 2009/03 dönemi analizinde ise 92 aracı kurumun verileri bulunmaktadır. Raporda incelenen verilerin detaylarına Birliğimizin internet sitesi www.tspakb.org.tr'den ulaşabilirsiniz.

BİLANÇO ANALİZİ

VARLIKLAR

Mart 2009 sonu itibarıyla aracı kurumların varlıkları 4,1 milyar TL (2,5 milyar \$) düzeyindedir. Dönen ve duran varlıkların toplam varlıklar içindeki payı ise sırasıyla %82 ve %18'dir.

Dönen Varlıklar

Varlıkların en büyük hesabı nakit ve nakit benzeri varlıklardır. Nakit ve nakit benzeri varlıklar 2008 Mart sonuna göre konsolide mali tablolarda %30 artmış, dağılım içindeki payını ise %41 seviyesine çıkarmış-

tır. Bu kalem altında aracı kurumların bilançolarında yer alan vadeli mevduat, yatırım fonları, ters repo ve borsa para piyasası alacakları yer almaktadır.

Solo mali verilerde görüleceği üzere, nakit ve nakit benzerleri dönen varlıkların yarısını oluşturmaktadır. Bu varlıkların en büyük kalemi ise 1,4 milyar TL ile vadeli mevduatlardır. Aracı kurumlar arası yoğunlaşmanın yüksek olduğu bu kalemden, sektördeki toplam vadeli mevduatın %65'ine tek bir aracı kurum sahiptir. Bu aracı kurumun bilançosuna bakıldığı zaman, Takasbank para piyasasından borçlanıp, mevduata yöneldiği görülmektedir.

Finansal yatırımlar hesabı ise bilançoda yer alan bir diğer önemli kalemdir. 2008 Mart sonunda %22 paya sahip olan finansal yatırımlar 2009 Mart sonunda %4 düşmüş ve dağılım içindeki payı %19'a gerilemiştir. 2009 Mart sonu solo mali verilerine göre ise finansal yatırımların dağılım içindeki payı %14'e inmektedir. Konsolide mali tablo hazırlayan aracı kurumların iştiraklerinin sahip olduğu finansal yatırımlar bu farka yol açmıştır. Solo mali verilere göre sektörün 564 milyon TL'lik finansal yatırımlarında, kamu kesimi tahvil ve bonoları %63 ile ilk sırada yer almaktadır.

Finansal yatırımlar, nakit ve nakit benzeri varlıklar kalemleriyle beraber incelendiğinde, aracı kurum sektörünün portföy dağılımına ilişkin bir analiz yapmak mümkün olmaktadır.

Aracı kurumların toplam portföy büyüklükleri 2009 Mart sonu konsolide verilerine göre %17 artarak 2,6 milyar TL'ye yükselmiştir. Solo mali verilerde ise bu yatırımların toplam tutarı 2,2 milyar TL'dir. Portföy dağılımı içindeki en büyük paya sahip olan repo ve mevduattaki artış, aracı kurumların toplam portföylerinin de artmasına neden olmuştur. Bu kalemdenki artış, yukarıda bahsedildiği üzere, aracı kurum sektörünün toplam mevduatının %65'ine sahip olan bir

Araç Kurumların Portföy Dağılımı									
Yatırım Araçları	Konsolide				Solo				Solo
	31.03.2008	Bin TL	31.03.2009	Konsolide	31.03.2009	Bin TL	% Dağılımı	31.03.2009	% Dağılımı
Repo ve Mevduat	1,382,418		1,767,404	28%	1,678,950		62%	68%	75%
DİBS	601,351		510,314	-15%	347,832		27%	20%	16%
Hisse Senedi	186,899		159,985	-14%	69,688		8%	6%	3%
Diğer	49,626		149,382	201%	135,419		2%	6%	6%
Toplam	2,220,294		2,587,085	17%	2,231,889		100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

Kaynak: TSPAKB

Araç Kurum Sektörü Bilançosu									
Varlıklar	Konsolide				Solo				Solo
	31.03.2008	31.03.2009	Konsolide	Değişim	31.03.2009	Bin TL	% Dağılımı	31.03.2009	% Dağılımı
	Bin TL	Bin TL			Bin TL				
I. DÖNEN VARLIKLAR	3,518,213	3,748,148	7%		3,352,687	88%	85%	82%	
A. Nakit ve Nakit Benzerleri	1,391,485	1,803,478	30%		1,709,509	35%	41%	42%	
B. Finansal Yatırımlar (KV)	860,103	823,707	-4%		564,466	22%	19%	14%	
C. Ticari Alacaklar (KV)	990,595	1,014,039	2%		980,040	25%	23%	24%	
D. Finans Sektörü Faal. Alacaklar (KV)	47,189	23,903	-49%		18,437	1%	1%	0%	
E. Diğer Alacaklar (KV)	179,654	25,854	-86%		28,385	4%	1%	1%	
F. Diğer Dönen Varlıklar	49,187	55,518	13%		50,201	1%	1%	1%	
G. Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlıklar	0	1,649	A.D.		1,649	0%	0%	0%	
II. DURAN VARLIKLAR	481,458	648,610	35%		759,910	12%	15%	18%	
A. Ticari Alacaklar (UV)	82	1,361	1550%		1,361	0%	0%	0%	
B. Finans Sektörü Faal. Alacaklar (UV)	161	157	-2%		0	0%	0%	0%	
C. Diğer Alacaklar (UV)	6,405	28,381	343%		28,199	0%	1%	1%	
D. Finansal Yatırımlar (UV)	262,161	350,788	34%		483,252	7%	8%	12%	
E. Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	53,413	99,280	86%		89,128	1%	2%	2%	
F. Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	5,205	6,549	26%		5,084	0%	0%	0%	
G. Maddi Duran Varlıklar	121,110	121,001	0%		118,000	3%	3%	3%	
H. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	9,675	13,369	38%		11,735	0%	0%	0%	
I. Şerefiye	4,781	3,933	-18%		1,206	0%	0%	0%	
J. Ertelenmiş Vergi Varlığı	17,146	23,072	35%		21,411	0%	1%	1%	
K. Diğer Duran Varlıklar	1,320	719	-46%		535	0%	0%	0%	
TOPLAM VARLIKLAR	3,999,671	4,396,758	10%		4,112,597	100%	100%	100%	
Kaynak: TSPAKB A.D: Anlamılı Değil									

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamı Değil

aracı kurumun, dönemler arasındaki bu yatırımlarını artırmasından kaynaklanmaktadır. Böylece, repo ve mevduat 2009 Mart dönemindeki solo mali verilerde %75 paya sahip olmuştur.

DİBS'lerin aracı kurumların portföy dağılımı içindeki payı 7 puan azalarak %20'ye gerilemiştir. 2008 Mart sonunda 601 milyon TL olan DİBS yatırımları, 2009 Mart sonunda 510 milyon TL'ye düşmüştür. Solo mali tablolarda ise bu rakam 348 milyon TL olmaktadır.

Aracı kurumların portföylerinde bulundurdıkları hisse senetleri 2009 yılı Mart dönemi konsolide verilerine göre %14 azalarak 160 milyon TL'ye gerilemiştir. Böylece yatırım amacıyla tutulan hisse senetlerinin dağılım içindeki payı 2 puanlık düşüş ile %6'ya gerilemiştir. Solo mali verilerde ise bu oran %3'e inmektedir. Bu farkın nedeni, konsolide mali tablolarda iştiraklerini bu kalemde takip eden aracı kurumların solo mali tablolarda bu rakamlara yer vermemesidir. Bu dönemde solo mali verilere göre aracı kurumlar İMKB'deki hisse senetlerinin halka açık kısmının %0.13'üne (binde 13) sahiptir.

Ticari alacaklar kalemi karşılaştırılan dönemlerde %2 artarak, 1 milyar TL'yi geçmiştir. Ancak, nakit ve nakit benzerleri hesabındaki artıştan dolayı, ticari alacakların dağılım içindeki payı 2 puan gerileyerek %23'e inmiştir. Yalnızca aracı kurumların ticari alacaklarının yer aldığı solo mali tablolarda ise bu kalem 980 milyon TL'ye düşmektedir.

Ticari alacaklar hesabının en büyük kalemi %40 pay ile müşterilerden alacaklardır. Sektörün toplam müşterilerden alacağının %70'ine bir aracı kurum sahiptir. Ticari alacakların bir diğer önemli kalemi ise kredili müşterilerden alacaklar kalemidir. Aracı kurumların müşterilerine kullandırdıkları kredi hacmi 2008 Mart sonuna göre gerilemiş, bu düşüşe para-

lel olarak, bilançoda yer alan kredili müşterilerden alacaklar kalemi ise 257 milyon TL'ye inmiştir. Ticari alacaklarda %26 paya sahip olan kredili müşterileri, %19 pay ile takas merkezinden alacaklar kalemi izlemektedir.

Finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar kaleminde aracı kurumlar müşterileri adına yapılan borsa para piyasası işlemlerini takip etmektedir. Ancak, konsolide mali tablo hazırlayan aracı kurumlardan biri finans sektöründe faaliyet gösteren bir iştirakinin alacağını bu kalemde izlemektedir. Dolayısıyla, konsolide mali tablolarda 24 milyon TL olan tutar, solo mali verilerde 18 milyon TL'ye gerilemektedir.

Kısa vadeli diğer alacaklar kaleminde avanslar, depozito ve teminatlar ile diğer çeşitli alacaklar yer almaktadır. 28 milyon TL'lik bu kalemin yaklaşık olarak yarısını verilen depozito ve teminatlar oluşturmaktadır. Aracı kurumların iştiraklerinden doğan kısa vadeli diğer alacaklarının karşılıklı olarak elendiği konsolide mali tablolar, solo mali tablolardan daha düşüktür.

Diğer dönen varlıklar kaleminde, gelecek aylara/yıllara ait giderler, gelir tahakkukları ve diğer dönen varlıklar yer almaktadır. 2009 Mart itibarıyla diğer dönen varlıklar 50 milyon TL'dir.

Satılarak elden çıkarılmasına karar verilmiş ve 1 yıl içerisinde nakde çevrilmesi beklenen varlıklar "satış amacıyla elde tutulan duran varlıklar" kaleminde gösterilmektedir. 2 milyon TL'ye yaklaşan bu kalemin tamamı bir aracı kuruma aittir.

Duran Varlıklar

Duran varlıklar 2008 Mart sonu itibarıyla 760 milyon TL'ye yükselerek, bilançonun %18'ini oluşturmuştur.

Aracı Kurumların Uzun Vadeli Finansal Yatırımları							
Yatırım Araçları	Konsolide			Solo	Konsolide		
	31.03.2008	31.03.2009	Konsolide		31.03.2008	31.03.2009	31.03.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senetleri*	179,438	118,791	-34%	145,118	70%	33%	29%
Kamu Kesimi SGMK	49,286	215,214	337%	215,962	19%	60%	44%
Diğer*	26,893	26,301	-2%	131,692	11%	7%	27%
Toplam	255,616	360,307	41%	492,772	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

*Bazı aracı kurum iştirakleri bu kalemde takip edilmektedir.

Aracı Kurum Sektörü Bilançosu									
Kaynaklar	Konsolide			Solo			Konsolide		
	31.03.2008	31.03.2009	Konsolide	31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	Solo
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
I. KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1,939,488	2,204,305	14%	2,151,513	48%	2,151,513	48%	50%	52%
A. Finansal Borçlar (KV)	772,291	1,071,247	39%	1,071,184	19%	1,071,184	19%	24%	26%
B. Diğer Finansal Yükümlülükler (KV)	164,661	25,056	-85%	25,056	4%	25,056	4%	1%	1%
C. Ticari Borçlar (KV)	738,456	893,221	21%	873,679	18%	873,679	18%	20%	21%
D. Diğer Borçlar (KV)	155,833	50,889	-67%	49,079	4%	49,079	4%	1%	1%
E. Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar (KV)	7,859	13,866	76%	10,558	0%	10,558	0%	0%	0%
F. Devlet Teşvik ve Yardımları (KV)	0	0	A.D.	0	0%	0	0%	0%	0%
G. Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	16,854	13,406	-20%	11,973	0%	11,973	0%	0%	0%
H. Borç Karşılıkları (KV)	42,421	45,643	8%	29,763	1%	29,763	1%	1%	1%
I. Diğer Yükümlülükler (KV)	41,114	90,978	121%	80,222	1%	80,222	1%	2%	2%
J. Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Var. İliş. Yük.	0	0	A.D.	0	0%	0	0%	0%	0%
II. UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	49,456	44,852	-9%	43,567	1%	43,567	1%	1%	1%
A. Finansal Borçlar (UV)	1,663	5,355	222%	5,291	0%	5,291	0%	0%	0%
B. Diğer Finansal Yükümlülükler (UV)	0	0	A.D.	0	0%	0	0%	0%	0%
C. Ticari Borçlar (UV)	3,573	465	-87%	465	0%	465	0%	0%	0%
D. Diğer Borçlar (UV)	49	2,311	4657%	2,293	0%	2,293	0%	0%	0%
E. Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlar (UV)	31	0	A.D.	0	0%	0	0%	0%	0%
F. Devlet Teşvik ve Yardımları (UV)	0	0	A.D.	0	0%	0	0%	0%	0%
G. Borç Karşılıkları (UV)	7,240	868	-88%	845	0%	845	0%	0%	0%
H. Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar	24,399	24,318	0%	23,104	1%	23,104	1%	1%	1%
I. Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	12,426	11,490	-8%	11,522	0%	11,522	0%	0%	0%
J. Diğer Yükümlülükler (UV)	75	46	-39%	46	0%	46	0%	0%	0%
III. ÖZKAYNAKLAR	2,010,727	2,147,600	7%	1,917,517	50%	1,917,517	50%	49%	47%
A. Ana Ortaklığa İlişkin Özkaynaklar	1,832,395	1,953,615	7%	1,912,302	46%	1,912,302	46%	44%	46%
1. Ödenmiş Sermaye	939,857	1,003,559	7%	1,003,559	23%	1,003,559	23%	23%	24%
2. Sermaye Düzeltmesi Farkları	363,354	325,137	-11%	325,136	9%	325,136	9%	7%	8%
3. Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-)	0	-1,000	A.D.	-1,000	0%	-1,000	0%	0%	0%
4. Hisse Senetleri İhraç Primleri	40,658	40,658	0%	40,657	1%	40,657	1%	1%	1%
5. Değer Artış Fonları	101,693	51,582	-49%	52,556	3%	52,556	3%	1%	1%
6. Yabancı Para Çevrim Farkları	-218	147	A.D.	-45	0%	-45	0%	0%	0%
7. Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	117,567	149,629	27%	139,621	3%	139,621	3%	3%	3%
8. Geçmiş Yıllar Kar/Zararları	247,455	329,408	33%	302,323	6%	302,323	6%	7%	7%
9. Net Dönem Karı/Zararı	22,030	54,495	147%	49,494	1%	49,494	1%	1%	1%
B. Azınlık Payları	178,332	193,985	9%	5,215	4%	5,215	4%	4%	0%
TOPLAM KAYNAKLAR	3,999,671	4,396,758	10%	4,112,597	100%	4,112,597	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamı Değil

Duran varlıkların en büyük kalemi finansal yatırımlardır. 2008 ve 2009 Mart sonu itibariyle hazırlanan konsolide mali tablolarda, finansal yatırımlar 262 milyon TL'den 351 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu yükselişte, portföyündeki uzun vadeli yatırımların ağırlığını artıran bir aracı kurum etkili olmuştur. 2009 Mart sonu solo mali tablolarında ise finansal yatırımlar 483 milyon TL'ye yükselmektedir. Bu yükseliş, konsolide mali tablo hazırlarken iştiraklerinden gelen karşılıklı ilişkileri bertaraf eden aracı kurumların, bu tutarları solo mali tablolarda netleştirme yapmadan yer vermesinden kaynaklanmaktadır.

Aracı kurumların uzun vadeli finansal yatırımları arasında 2008 sonunda hisse senetleri en yüksek paya sahip iken, 2009 Mart döneminde sabit getirili menkul kıymetlerin (SGMK) dağılım içindeki ağırlığı artmıştır. Daha önce değinildiği üzere, bir aracı kurumun uzun vadeli devlet tahvili yatırımlarını artırması, SGMK'nın payının yükselmesine neden olmuştur. 2009 Mart sonunda solo mali verilere göre 145 milyon TL olan hisse senetleri yatırımlarının payı ise %29 olmuştur.

Bazı aracı kurumlar Takasbank, Gelişen İşletmeler Piyasası ve bazı diğer iştiraklerini "diğer finansal yatırımlar" başlığı altında takip etmektedir. Bu yatırımlar, 2009 Mart sonu itibariyle 132 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu artış, bir aracı kurumun konsolidasyon sırasında netleştirdiği iştirakini solo mali tablolarda diğer kalemine eklemesinden kaynaklanmaktadır.



Aracı kurumlar sahip olduğu iştirakleri değerlendirme yöntemlerine göre bilançonun farklı kalemlerinde takip etmektedir. Bu nedenle, sektörün toplam iştirak tutarı "iştirak" kaleminin bulunduğu "öz kaynak yöntemiyle değerlendirilen finansal yatırımlar" hesabındaki bakiyeden daha fazladır. Bazı aracı kurumların kısa ve uzun vadeli finansal yatırımlar kalemleri altında takip ettikleri iştiraklerinin toplamı 2009 Mart sonu itibariyle 379 milyon TL'dir. Bu bakiye, konsolide bilançoların hazırlandığı 2008 sonu itibariyle 240 milyon TL idi.

Duran varlıklar altındaki bir diğer kalem ise maddi duran varlıklardır. Bu kalem 2009 Mart sonu itibariyle hafif bir düşüş ile 118 milyon TL'ye gerilemiştir. Maddi duran varlıkların en büyük alt kalemi 74 milyon TL ile binalardır.

YÜKÜMLÜLÜKLER

2009 Mart itibariyle aracı kurumların kısa vadeli yükümlülüklerinin kaynaklar içindeki payı %52'ye yükselmiştir. Özkaynaklar yükümlülüklerin %47'sini oluştururken, uzun vadeli yükümlülüklerin payı %1'de kalmaya devam etmiştir.

Kısa Vadeli Yükümlülükler

Kısa vadeli yükümlülüklerde en büyük pay %26 ile finansal borçlara aittir. 1 milyar TL'yi aşan bu kalemin %90'ını Takasbank Para Piyasasına (TPP) borçlar kalemi oluşturmaktadır. 2009 Mart sonu itibariyle para piyasasına borcu olan 10 aracı kurum olmakla birlikte, bu kalemin %94'ü bir aracı kuruma aittir. Bu aracı kurumun bilanço yapısına bakıldığında, para piyasasından borçlanıp, mevduata yöneldiği görülmektedir.

Finansal borçlar kalemi altında aracı kurumların kısa vadeli banka kredileri de takip edilmektedir. Aracı kurumların bu bakiyesi 2009 Mart sonu itibariyle 47 milyon TL'dir.

Diğer finansal yükümlülüklerde aracı kurumların finansal garanti sözleşmeleri ve türev araçlar gibi borçlanma niteliğine sahip olmayan diğer finansal yükümlülükleri yer almaktadır. Bu borçlar aracı kurumların türev pozisyonlarına göre dönemler arasında büyük farklılık göstermektedir. 2009 Mart sonu

itibariyle bu yükümlülükler 25 milyon TL'dir. Bu yükümlülüğün %85'i bir aracı kurumun türev ve açığa satış işlemlerinden kaynaklanmaktadır.

%21 pay ile ticari borçlar kısa vadeli yükümlülüklerdeki bir diğer önemli kalemdir. Ticari borçların en önemli alt kalemleri 543 milyon TL ile müşterilere borçlar ve 166 milyon TL ile takas ve saklama merkezine borçlardır. Bu hesaplar, bilançonun aktif tarafından yer alan Takasbank ve müşterilerden alacaklar kalemleriyle paralel olarak çalışmaktadır.

Kısa vadeli diğer borçlar kalemi alınan avans, depozito ve teminatları, ilişkili taraflara ticari olmayan borçları ve vergi dairelerine borçları içermektedir. 2009 Mart sonu itibariyle 49 milyon TL olan kısa vadeli diğer borçların en büyük kalemi 23 milyon TL ile ilişkili taraflara ticari olmayan borçlardır. Bu kalemin %93'ü üç yabancı aracı kurumun yurtdışındaki ortaklarına ticari olmayan borçlarını içermektedir. Bu kalemi 18 milyon TL ile vergi dairelerine borçlar izlemektedir.

Varlıklar bölümünde değinildiği gibi, finans sektörü



faaliyetlerinden borçlar kaleminde bazı aracı kurumlar müşterilerinin borçlarına yer verirken, konsolide mali tablo açıklayan kurumlardan biri, finans sektöründe faaliyet gösteren iştiraklerinin borçlarını bu kaleme izlemektedir. Ancak, bu aracı kurum solo mali tablolarına bu tutarı dahil etmediği için 2009/03 dönemine ait konsolide ve solo arasında fark bulunmaktadır. Bu kalem 2009 Mart sonu itibariyle 11 milyon TL'dir.

Borç karşılıkları kaleminde vergi, ceza, dava, personele ödenecek prim, ikramiye ve izin karşılıkları yer almaktadır. Bu kalem, 2009 Mart sonu itibariyle 30 milyon TL'dir.

2009 Mart sonu itibariyle aracı kurumların kısa vadeli diğer yükümlülükleri 80 milyon TL'ye yükselmiştir. Bu yükselişe, kısa vadeli diğer yükümlülüklerin %72'sine sahip bir aracı kurumun ödenecek temettüleri neden olmaktadır.

Uzun Vadeli Yükümlülükler

Uzun vadeli yükümlülüklerin toplam içindeki payı değişmeyerek %1'de kalmıştır. 2009 Mart itibariyle sektörün 44 milyon TL'lik uzun vadeli yükümlülüğü bulunmaktadır.

Tamamına yakını uzun vadeli banka kredilerinin oluşturduğu uzun vadeli finansal borçlar 5 milyon TL'ye yükselmiştir.

Uzun vadeli yükümlülüklerdeki en büyük kalem çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklardır. Kıdem tazminatı ve personel izin karşılıklarının takip edildiği bu kalem 2009 Mart sonu itibariyle 23 milyon TL'ye yükselmiştir. Ancak, bazı aracı kurumlar bu karşılıkları kısa vadeli diğer yükümlülükler kaleminde takip etmektedir.

Sektörün ertelenmiş vergi yükümlülüğü ise 12 milyon TL civarındadır.

Özkaynaklar

2009 Mart sonunda aracı kurum sektörünün özkaynakları 1,9 milyar TL, dağılım içindeki payı ise %47'dir.

Ödenmiş sermaye sektörün özkaynaklarının yarısını oluşturmaktadır. 2009 Mart sonu itibariyle ödenmiş sermaye 1 milyar TL civarındadır.

Ödenmiş sermayeden kaynaklanan enflasyon düzeltmesi farkları "sermaye düzeltmesi farkları" kaleminde izlenmektedir. Konsolide mali verilerde %11 düşüş sergileyen sermaye düzeltmesi farkları, 2009 Mart sonu konsolide mali tablolarında 325 milyon TL'dir.

İş Yatırım Menkul Değerler A.Ş.'nin halka arz edilmesinden kaynaklanan hisse senedi ihraç primleri 41 milyon TL'de kalmaya devam etmiştir.

Değer artış fonları doğrudan gelir tablosuyla ilişkilendirilemeyip özkaynağa aktarılan tutarları ifade etmektedir. Bu tutar 2009 Mart sonunda 53 milyon TL olmuştur. Dönemler arasındaki artış, iki aracı kurumun iştiraklerinin piyasa değerindeki yükselişten kaynaklanmaktadır.

Aracı kurum sektörünün 2009 Mart sonunda net dönem kârı 50 milyon TL'dir.

Azınlık payları, konsolide mali tablo açıklayan aracı kurumların, iştiraklerinde kendilerine ait olmayan kârlarını göstermektedir. 2009 Mart dönemine ilişkin solo mali verilere bir aracı kurumun konsolide verilerinin dahil edildiği belirtilmişti. Bu kurumdan kaynaklanan azınlık payı 5 milyon TL civarındadır.

SONUÇ

Mart 2009 itibariyle aracı kurumların solo bilançolarında toplam aktifleri 4 milyar TL'ye ulaşmıştır. Aracı kurumlar likit kalmaya devam etmiş, aktiflerinin %82'sini dönen varlıklar oluşturmuştur. Bu dönemde aracı kurumların repo ve mevduat ağırlıklı yatırımlarını DİBS ve hisse senetleri takip etmektedir. Yükümlülükler tarafında ise kısa vadeli yükümlülüklerin payı %52'ye yükselmektedir. Özkaynakların yükümlülükler içindeki payı %47'ye gerilemiştir.

GELİR TABLOSU ANALİZİ

Bu bölümde aracı kurumların 2008 ve 2009 Mart dönemlerine ilişkin gelir tablosu kalemleri karşılaştır-

malı olarak sunulmaktadır. Bilançoda değinildiği gibi, gelir tablosu analizinde de yalnızca bir aracı kurum solo mali verilerini sunamamıştır. Bu nedenle ilgili aracı kurumun konsolide mali veriyle diğer aracı kurumların 2009'un ilk üç ayındaki solo gelir tabloları toplulaştırılmıştır.

2008 Mart dönemi büyüklükleriyle karşılaştırılabilir olması açısından tablolarda 2009 Mart dönemine ait konsolide verilere yer verilmiştir. Ancak, bilançoda da belirtildiği gibi 2009 Mart analizi solo mali veriler üzerinden yapılmıştır.

Aracı kurumlar 2008 yılından bu yana SPK'nın yayınladığı tebliğ uyarınca gelir tablosunu iki başlık altında detaylandırmaktadır. Aracı kurumlar devam ettirdiği faaliyetleri "Sürdürülen Faaliyetler", mali tablonun son günü itibariyle durdurduğu faaliyetlere ilişkin dönem içinde oluşan gelir ve giderleri ise "Durdurulan Faaliyetler" altında sınıflamaktadır.

Sürdürülen faaliyetler hesabının altında takip edilen ilk kalem satış gelirleridir. Bu kalem altında aracı kurumların kendi portföyleri için yaptıkları menkul kıymet satış tutarlarının yanı sıra, aracılık komisyonları, hizmet gelirleri ve esas faaliyetlerden diğer gelirler izlenmektedir.

Satışların maliyeti kaleminde ise aracı kurumların kendi portföylerine aldıkları menkul kıymetlerin maliyeti takip edilmektedir.

Net satış gelirlerinden satışların maliyeti düşüldüğünde ticari faaliyetlerden brüt kâr/zarar rakamına ulaşılmaktadır. 2009 Mart dönemi konsolide gelir tablosunda %11 düşen ticari faaliyetlerden brüt kâr 139 milyon TL'ye gerilemiştir. Solo mali tablolarda ise bu rakam 127 milyon TL'dir. 2008 yılına göre aracı kurumlar menkul kıymet alım satımından kâr etseler de, komisyon ve esas faaliyet gelirlerinde yaşanan düşüşten dolayı, sektörün toplam ticari gelirlerinde gerileme görülmüştür.

Bilindiği üzere Birliğimiz, aracı kurumların kamuya açıkladıkları mali tabloların yanı sıra, mali tablo dipnotlarını da konsolide etmektedir. Dipnotlarda, bazı kurumların satış gelirleri kalemi altında takip etmesi gereken hizmet gelirlerini "finans sektörü faaliyetlerinden brüt kâr/zarar" kaleminde takip ettiği görül-

Araç Kurum Sektörünün Gelir Tablosu										
	Konsolide			Solo			Konsolide			Solo
	31.03.2008	31.03.2009	Konsolide	31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	31.03.2009	
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER										
A. Satış Gelirleri (net)	33.881.802	21.733.875	-36%	21.240.570	15684%	11381%	12787%			
B. Satışların Maliyeti (-)	-33.724.216	-21.594.401	-36%	-21.113.224	-15611%	-11308%	-12711%			
R1. Ticari Faaliyetlerden Brüt Kâr/Zarar	157.587	139.474	-11%	127.345	73%	73%	77%			
C. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler	61.559	58.659	-5%	41.401	28%	31%	25%			
D. Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğ. Giderler (-)	-3.115	-7.170	130%	-2.641	-1%	-4%	-2%			
R2. Finans Sektörü Faal. Brüt Kâr/Zarar	58.444	51.488	-12%	38.760	27%	27%	23%			
P1. BRÜT KÂR/ZARAR	216.031	190.962	-12%	166.105	100%	100%	100%			
E. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	-21.298	-15.752	-26%	-14.930	-10%	-8%	-9%			
F. Genel Yönetim Giderleri (-)	-192.729	-180.238	-6%	-166.768	-89%	-94%	-100%			
G. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)	-322	-43	-87%	-42	0%	0%	0%			
H. Diğer Faaliyet Gelirleri	14.959	20.241	35%	20.813	7%	11%	13%			
I. Diğer Faaliyet Giderleri (-)	-18.599	-5.926	-68%	-5.170	-9%	-3%	-3%			
P2. FAALİYET KÂRI/ZARARI	-1.958	9.243	A.D.	8	-1%	5%	0%			
J. İştirak Kâr/Zararlarından Paylar	-5.377	2.282	A.D.	2.106	-2%	1%	1%			
K. Esas Faaliyet Dışı Finansal Gelirler	97.966	85.881	-12%	80.133	45%	45%	48%			
L. Esas Faaliyet Dışı Finansal Giderler (-)	-66.898	-18.878	-72%	-17.568	-31%	-10%	-11%			
P3. SÜRDÜRÜLEN FAAL. VERGİ ÖNCESİ K/Z	23.733	78.528	231%	64.679	11%	41%	39%			
M. Sürdürülen Faal. Vergi Gelir/Gideri	-15.809	-15.868	0%	-14.289	-7%	-8%	-9%			
N. Dönem Vergi Gelir/Gideri	-16.712	-16.169	-3%	-14.411	-8%	-8%	-9%			
O. Ertelenmiş Vergi Gelir/Gideri	904	301	-67%	123	0%	0%	0%			
P4. SÜRDÜRÜLEN FAAL. DÖNEM K/Z	7.924	62.660	691%	50.391	4%	33%	30%			
DURDURULAN FAALİYETLER										
P. Durdurulan Faal. Vergi Sonrası Dönem K/Z	0	549	A.D.	549	0%	0%	0%			
P5. DÖNEM KÂRI/ZARARI	7.924	63.209	698%	50.940	4%	33%	31%			
Azınlık Payları	-14.106	8.714	A.D.	1.446	-7%	5%	1%			
Ana Ortaklık Payları	22.030	54.495	147%	49.494	10%	29%	30%			
Kaynak: TSPAKB										
A.D: Anlamlı Değil										

Gelir Kompozisyonu

	Konsolide		Konsolide Değişim	Solo		Konsolide		Solo	
	31.03.2008	31.03.2009		31.03.2009		31.03.2008	31.03.2009	31.03.2009	
	Bin TL	Bin TL		Bin TL		% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	
Net Kom. Gelir.	144.110	92.414	-36%	90.785		67%	48%	54%	
Hizmet Gelirleri	59.473	54.315	-9%	43.663		27%	28%	26%	
Alım-Satım K/Z	-20.311	14.251	A.D.	9.230		-9%	7%	5%	
Diğer Gelirler	33.321	32.233	-3%	24.526		15%	17%	15%	
Toplam	216.594	193.213	-11%	168.204		100%	100%	100%	

Kaynak: TSPAKB

A.D: Anlamalı Değişim

müştür. Bununla beraber, konsolide mali tablo açıklayan bazı aracı kurumlar ise kendilerinin elde ettiği hizmet ve faiz gelirlerini net satış gelirleri altında muhasebeleştirirken, iştiraklerinin benzer gelirlerini bu kalem altında değerlendirmiştir. Bu kalem, karşılaştırılan dönemlerdeki konsolide mali verilere göre %12 gerilemiştir.

Aracı kurumların ticari ve finans sektörü faaliyetlerinden elde ettiği kâr/zarar toplamı, kurumların toplam gelirlerini (tabloda brüt kâr/zarar) göstermektedir. 2009 yılının ilk çeyreğinde sektörün konsolide verilerine göre toplam gelirleri %12 azalarak 191 milyon TL'ye gerilemiştir. 2009 Mart sonu solo mali verilerine göre ise sektörün toplam gelirleri 166 milyon TL'dir.

GELİR DAĞILIMI

Birliğimizce aracı kurumlardan toplanan mali tablo dipnotları toplam gelirlerin (brüt kârın) detaylarına ulaşılmasına olanak sağlamaktadır. Ancak, muhasebeleştirme farklılıklarından dolayı dipnotlar ile gelir tablosu arasında küçük farklılıklar oluşmaktadır. Örneğin, gelir tablosunda 166 milyon TL olarak belirtilen brüt kâr, dipnotlarda 168 milyon TL'ye yükselmektedir.

Dipnotlar, aracı kurumların gelir dağılımını daha sağlıklı bir şekilde sunmaktadır. Bu nedenle, ilerleyen bölümlerde 2008 ve 2009 yılına ait karşılaştırmalı olarak sunulacak ilk çeyrek verileri dipnotlardan derlenmiştir.

Aracı kurumların gelirlerinin en büyük kısmını net komisyon gelirleri oluşturmaktadır. 2009 yılının ilk çeyreğinde aracı kurumların net komisyon gelirleri 91 milyon TL olmuştur. 2008 yılında aracı kurumların menkul kıymet alım-satımları zarara dönüştüğü için net komisyon gelirlerinin dağılımı içindeki payı %67'ye yükselmişti. Ancak, net komisyon gelirlerinin gerilemesi ve kurumların alım-satımdan 9 milyon TL kâr etmesi, bu gelir kaleminin kompozisyon içindeki payını %54'e düşürmüştür. Hizmet gelirleri karşılaştırılan dönemlerde gerilemiş, dağılım içindeki payı ise %26 olmuştur. Aracı kurumların ilk üç ayda elde ettiği diğer gelirler 25 milyon TL ile sınırlı kalmıştır. Bu gelirlerin toplam içindeki payı ise %15'tir.

Net Komisyon Gelirleri

Net komisyon gelirlerine, aracı kurumların menkul kıymet işlemlerinden elde ettikleri komisyonlardan müşterilere yapılan iadelerin ve acentelere ödenen payların düşülmesiyle ulaşılmaktadır. Konsolide ve-

Net Komisyon Gelirleri

	Konsolide		Konsolide Değişim	Solo		Konsolide		Solo	
	31.03.2008	31.03.2009		31.03.2009		31.03.2008	31.03.2009	31.03.2009	
	Bin TL	Bin TL		Bin TL		% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	
HS Komisyonları	110,008	68,280	-38%	67,094		76%	74%	74%	
SGMK Komisyonları	2,745	2,754	0%	2,708		2%	3%	3%	
Vadeli İşlem Komisyonları	31,356	21,379	-32%	20,982		22%	23%	23%	
Yabancı MK Aracılık Kom.	1	1	-34%	1		0%	0%	0%	
Net Komisyon Gelirleri	144,110	92,414	-36%	90,785		100%	100%	100%	

Kaynak: TSPAKB

Hizmet Gelirleri

	Konsolide			Solo		Konsolide		Solo	
	31.03.2008	31.03.2009		31.03.2008	31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Kurumsal Finansman Gelir.	13,237	6,440	-51%	6,440	22%	12%	15%		
Varlık Yönetimi Gelirleri	39,549	38,960	-1%	30,089	66%	72%	69%		
Diğer Komisyon ve Gelir.	6,688	8,915	33%	7,134	11%	16%	16%		
Toplam	59,473	54,315	-9%	43,663	100%	100%	100%		

Kaynak: TSPAKB

rilere bakıldığı zaman, 2008 yılının ilk çeyreğinde 144 milyon TL net komisyon geliri elde eden aracı kurumların bu gelirleri 2009 yılının ilk çeyreğinde %36 gerileyerek 92 milyon TL'ye düşmüştür. Net komisyon geliri solo mali tablolarda ise 91 milyon TL'dir. Konsolide ve solo mali tabloların arasındaki fark, iştirakleriyle komisyon paylaşımı yapan aracı kurumların solo mali tablolarda bu gelir kalemlerine yer vermesinden kaynaklanmaktadır. 2009'un ilk üç ayında aracı kurumlar 17 milyon TL'lik komisyon iadesi yapmıştır.

Net komisyon gelirlerindeki en büyük pay %74 ile hisse senedi komisyonlarına aittir. Konsolide verilere göre aracı kurum sektörünün elde ettiği hisse senedi komisyonları 2009/03 döneminde %38 gerilemiştir. Konsolide verilerde 68 milyon TL olan bu gelir kalemi, solo mali verilerde 67 milyon TL'ye inmektedir. Verileri toplulaştırılan 92 aracı kurumdaki yalnızca 14'ünün komisyon gelirlerinde artış olması dikkat çekmektedir.

Vadeli işlem komisyon gelirlerinde de karşılaştırılan dönemler arasında düşüş yaşanmıştır. 2009 yılının ilk çeyreğinde bu komisyon gelirleri %33 gerileyerek 21 milyon TL'ye düşmüş, dağılım içindeki payı ise hafif bir artışla %23'e çıkmıştır. 2008 yılının ilk çeyreğinde 55 aracı kurum vadeli işlem komisyon geliri elde ederken, bu rakam 2009 yılının ilk çeyreğinde 60'a yükselmiştir. Bir başka deyişle, vadeli işlem komisyonu geliri elde eden aracı kurum sayısı artmış olmasına rağmen, komisyon gelirleri gerilemiştir.

Repo işlemleri ile devlet tahvili ve hazine bonusu alım-satımlarından elde edilen sabit getirili menkul kıymet komisyonları karşılaştırılan dönemlerde değişmeyerek 3 milyon TL seviyesinde kalmıştır. Yabancı menkul kıymet aracılık komisyonları ise 1

milyon TL gibi düşük bir seviyede kalmaya devam etmiştir.

Net hisse senedi komisyon gelirleri yatırımcıların hisse senedi işlem hacmine oranlandığı zaman, sektörün ortalama efektif komisyon oranına ulaşılmaktadır. Yatırımcıların işlem hacmi, toplam işlem hacminden aracı kurum portföyüne yapılan hisse senedi işlem hacmi çıkarılarak bulunmaktadır. 2009 yılının ilk üç ayında yatırımcıların hisse senedi işlem hacmi 131 milyon TL iken, net hisse senedi komisyon geliri 67 milyon TL'dir. Böylece, net efektif komisyon oranı %0.051 (yüzbinde 51) olarak hesaplanmıştır. Bu oran 2008 yılının aynı dönemi için %0.061 (yüzbinde 61) idi. Ancak bu oran, yatırımcılardan tahsil edilen komisyon oranı olarak değil, aracı kurumun gelirleri olarak değerlendirilmelidir.

Hizmet Gelirleri

Aracı kurumların hizmet gelirleri kurumsal finansman, varlık yönetimi ve diğer gelirlerden oluşmaktadır. 2008 yılının ilk üç ayında 59 milyon TL hizmet geliri elde eden aracı kurumların, bu gelir kalemi 2009 yılının aynı dönemi için 54 milyon TL'ye gerilemiştir. Solo mali verilerde ise hizmet gelirleri 44 milyon TL'ye inmektedir. Solo ve konsolide mali tablolar arasında oluşan bu fark, aracı kurumların iştirakleri olan portföy yönetimi gibi şirketler vasıtasıyla ettikleri gelirleri solo verilere dahil etmemesinden kaynaklanmaktadır.

Kurumsal finansman geliri; halka arz aracılık, yüklenim, yönetim komisyonları, işletme satın alma/birleşme aracılık komisyonları ile sermaye artırımı ve temettü dağıtım faaliyetlerinden elde edilen komisyonları içermektedir. 2008 ve 2009 yıllarının ilk üç ayında halka arz gerçekleşmediği için her iki dönem-

de de aracı kurumların bu faaliyetten elde ettikleri gelir bulunmamaktadır. 2008 yılının ilk üç ayında özellikle bir aracı kurumun işletme satın alma ve birleşme aracılık komisyonu gelirleri toplam kurumsal finansman gelirlerinin önemli bir kısmını oluştuyordu. Ancak, 2009 yılının aynı döneminde benzer faaliyet olmamış, sonuç olarak kurumsal finansman gelirleri yarı yarıya azalarak 6 milyon TL'ye inmiştir.

Yatırım fonu yönetim ve satışı ile portföy yönetimi faaliyetlerinden elde edilen komisyonları içeren ve hizmet gelirlerinin en büyük kalemi olan varlık yönetimi gelirleri solo mali tablolarda 30 milyon TL'ye gerilemektedir. Buna rağmen, toplam hizmet gelirlerinin üçte ikisini oluşturmaya devam etmiştir.

Aracı kurumların diğer komisyon ve hizmet gelirleri kaleminde, saklama ücretleri, EFT ve virman gibi işlemlerden elde ettikleri komisyonlar ve yatırım danışmanlığı gelirleri toplanmıştır. Bu gelirler, 2009 yılının ilk üç ayında 7 milyon TL civarındadır.

Alım-Satım Kârları

Sektörün bir diğer gelir kalemini ise alım-satım kârları oluşturmaktadır. 2008 yılının ilk çeyreğinde hisse senetleri alım-satımından kaynaklı zarar 37 milyon TL idi. Bu dönemde, hisse senetleri alım-satımından kaydedilen zararın %72'si bir aracı kuruma aitti. Ancak, 2009 yılının ilk üç ayında aracı kurumlar menkul kıymet alım-satımından kâr etmiştir.

Solo verilere bakıldığında aracı kurumların hisse senedi işlemlerinden ufak bir zarar kaydettiği görül-

mektedir. Aracı kurumlar bu dönemde özel kesim SGMK işlemlerinde 708.000 TL zarar etmişlerdir. Bu zararın tamamına yakını tek bir aracı kurumun işlemlerinden gelmektedir. Bu dönemde, aracı kurumlar vadeli işlem alım satımından da zarar etmişlerdir.

DİBS işlemlerinden elde edilen alım-satım kârı karşılaştırılan konsolide mali verilerde %19 artarak 10 milyon TL'ye yaklaşmasına rağmen, solo mali verilerde 7 milyon TL'ye inmektedir. Bu gelirlerin büyük bir bölümü devlet tahvili alış-satışlarından elde edilen kârdan gelmektedir.

Yatırım fonları alım-satımından elde edilen kâr 2009 yılının ilk 3 ayında 906.000 TL'ye gerilemiştir. Dönemler arasındaki bu fark, 2008 yılının ilk çeyreğinde yatırım fonlarından elde edilen kârın neredeyse tamamına sahip bir aracı kurumun 2009 yılının aynı döneminde elde ettiği alım-satım kârının düşmesinden kaynaklanmaktadır.

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

Esas faaliyetlerden diğer gelirler, aracı kurumların müşterilerinden aldıkları faizler ile kurumların finans sektörü faaliyetlerinden brüt kâr/zararının toplamından oluşmaktadır. Bu gelir kalemi 2009 yılının ilk çeyreğinde geçen senenin aynı dönemine göre %3 gerileyerek 32 milyon TL'ye inmiştir. Solo mali verilerde ise rakam 25 milyon TL olmaktadır.

Esas faaliyetlerden diğer gelirlerin en önemli kalemi %58 pay ile müşterilerden alınan faiz gelirleridir. 2008 yılında %74 paya sahip olan bu kalem, 2009 yılında kredili işlemlerdeki azalışa paralel olarak düş-

Alım-Satım Kâr/Zararları

	Konsolide		Konsolide Değişim	Solo		Konsolide	Solo
	31.03.2008	31.03.2009		31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	31.03.2009
	Bin TL	Bin TL		Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Hisse Senetleri	-36,858	2,094	A.D.	-396	A.D.	15%	-4%
Özel SGMK	49	-708	A.D.	-708	A.D.	-5%	-8%
DİBS	8,175	9,703	19%	7,172	A.D.	68%	78%
Yatırım Fonları	3,491	907	-74%	906	A.D.	6%	10%
Yabancı Menkul Kıymet	5,001	2,282	-54%	2,282	A.D.	16%	25%
Vadeli İşlemler	-169	-26	A.D.	-26	A.D.	0%	0%
Diğer Menkul Kıymetler	0	0	A.D.	0	A.D.	0%	0%
Toplam	-20,311	14,251	A.D.	9,230	A.D.	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D.: Anlamli Değil

Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler

	Konsolide			Solo	Konsolide		Solo
	31.03.2008	31.03.2009		31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	31.03.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Esas Faaliyetlerden Diğ. Gelir.	24,359	16,222	-33%	15,126	73%	50%	62%
Müşterilerden Alınan Faiz Gelir.	24,631	14,190	-42%	14,111	74%	44%	58%
Diğer Esas Faaliyet Gelirleri	-272	2,032	A.D.	1,015	-1%	6%	4%
Finans Sektörü Faal. Brüt K/Z	8,912	16,011	80%	9,400	27%	50%	38%
Toplam	33,271	32,233	-3%	24,526	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB

A.D.:Anlamı Değil

müştür. Müşterilerden alınan faiz gelirlerinin en büyük kalemi olan kredili müşterilerden elde edilen faiz gelirleri 2009 yılının ilk üç ayında yarı yarıya azalarak 13 milyon TL olmuştur.

Diğer esas faaliyet gelirleri kaleminde ise daha önce belirtilen sınıflandırmalara girmeyen kalemler ile bazı aracı kurumların reeskont hesapları takip edilmektedir. Bu kalem 2009 yılının ilk üç ayında 1 milyon TL'dir.

2008 yılının ilk 3 ayında finans sektörü faaliyetlerinden gelirler kaleminde konsolide mali tablo hazırlayan bazı aracı kurumların iştiraklerinden elde ettiği kazançlar bulunmaktaydı. Ancak, aracı kurumların solo mali verileriyle hazırlanan 2009 yılının ilk çeyreğine ait verilerde bu kalemde bir aracı kurumun arbitraj işlemlerinden elde ettiği kazanç yer almaktadır. Bu gelir türü 2009 yılının ilk çeyreğinde 9 milyon TL civarındadır.

GİDER DAĞILIMI

Aracı kurumların giderleri 2009 yılının Ocak-Mart döneminde konsolide mali verilere göre önceki yılın aynı dönemiyle karşılaştırıldığında %9 azalarak 196 milyon TL'ye gerilemiştir. Aracı kurumların iştiraklerine ait giderlerin yer almadığı solo mali verilerde ise sektörün giderleri 181 milyon TL'ye inmektedir.

Gider dağılımı içindeki en büyük kalem personel giderleridir. Toplam giderlerin %55'ini oluşturan personel giderleri karşılaştırılan dönemler arasında konsolide mali tablolarla 108 milyon TL'ye, solo mali verilerde ise 100 milyon TL'ye düşmüştür. Personel giderlerine ücretlerin yanı sıra çalışanlarla ilgili sigorta, servis, yemek, özel sağlık sigortası gibi ek ödeme ve giderler de dahil olmaktadır.

Faaliyet verilerinin değerlendirildiği analizde yer aldığı gibi, Aralık 2008'de 5,101 olan çalışan sayısı 2009/03'te 4,753'e inmiştir. Bu durumda ilk üç aydaki ortalama personel sayısının 4,927 olduğu var-

Gider Dağılımı

	Konsolide			Solo	Konsolide		Solo
	31.03.2008	31.03.2009		31.03.2009	31.03.2008	31.03.2009	31.03.2009
	Bin TL	Bin TL	Değişim	Bin TL	% Dağılımı	% Dağılımı	% Dağılımı
Pazarlama, Satış, Ar-Ge Gid.	21,126	15,433	-27%	14,609	10%	8%	8%
Genel Yönetim Giderleri	193,644	180,239	-7%	166,664	90%	92%	92%
Personel Giderleri	116,174	107,673	-7%	99,684	54%	55%	55%
Amortisman Giderleri	6,011	5,877	-2%	5,467	3%	3%	3%
Üyelik Aidat, Gid. ve Katkı Pay.	3,635	3,393	-7%	3,351	2%	2%	2%
Komisyon ve Diğ. Hizmet Gid.	4,161	4,450	7%	4,055	2%	2%	2%
Vergi, Resim ve Harç Giderleri	9,562	8,184	-14%	7,478	4%	4%	4%
Diğer Genel Yönetim Giderleri	54,100	50,660	-6%	46,628	25%	26%	26%
Toplam	214,770	195,671	-9%	181,273	100%	100%	100%

Kaynak: TSPAKB



sayılabilir. Böylece, 2009 yılının ilk üç ayında, aylık personel gideri 6,744 TL olmaktadır. 2008 yıl sonu solo mali verilerine göre ortalama personel gideri 6,023 TL idi.

Diğer genel yönetim giderleri, kira, elektrik, su, telefon, bilgi işlem altyapısı gibi giderler ile aracı kurumların çeşitli operasyonel giderlerini içermektedir. Bu giderler, 2009 yılının ilk çeyreğinde 47 milyon TL'dir.

Gider dağılımında pazarlama, satış ve araştırma-geliştirme (Ar-Ge) giderlerinin payı %8'dir. 2009/03 döneminde bu kalem 15 milyon TL'ye gerilemiştir.

KÂRLILIK

Aracı kurumların en önemli gelir kalemi, toplam gelirler içinde %54 paya sahip olan net komisyon gelirleridir. 2009 yılının ilk çeyreğinde hisse senedi ve VOB komisyonlarında yaşanan düşüş sonucunda net komisyon gelirleri %36 azalarak 91 milyon TL'ye inmiştir.

Kriz ile birlikte daralan kurumsal finansman ve varlık yönetimi faaliyetleri, hizmet gelirlerinin de sınırlı kalmasına neden olmuştur. Aracı kurumlar 2009 yı-

lının ilk üç ayında 44 milyon TL hizmet geliri elde etmiştir.

2008 yılının ilk üç ayında konsolide mali verilere göre menkul kıymet alım-satımından zarar eden kurumlar, 2009 yılının aynı döneminde 9 milyon TL kâr etmişlerdir. Sonuç olarak sektörün toplam gelirleri 2009 yılının ilk üç ayında 166 milyon TL olmuştur.

Geçen senenin aynı dönemine göre gerileyen toplam giderler 2009 yılının ilk üç ayında 181 milyon TL'ye düşmüştür. Personel giderleri, toplam giderlerin dağılımı içinde %55 pay ile en büyük kalem olmaya devam etmiştir.

Doğrudan esas faaliyetle ilişkilendirilemeyen, karşılıklar ve kira gelirleri gibi diğer faaliyet gelirleri kalemi 2008/03'te 15 milyon TL iken, 2009/03 konsolide mali verilerinde 20 milyon TL'ye yükselmiştir. Çeşitli komisyon giderleri ve değer düşüklüğü zararlarının yer aldığı diğer faaliyet giderleri ise 2009 yılının ilk çeyreğinde 5 milyon TL'ye gerilemiştir. Aracı kurumların diğer gelir ve giderlerindeki bu iyileşmeler neticesinde, sektörün faaliyet kârı 2009 yılının ilk 3 ayında 8.000 TL olmuştur.

Faiz ve temettü gelirleri gibi kalemleri içeren esas faaliyet dışı finansal gelirler 2009 yılının ilk 3 ayında 80 milyon TL olmuştur. Bu gelirleri oluşturan en büyük kalem reeskont gelirleri iken, mevduat ve DİBS faiz gelirleri de katkı sağlamaktadır.

2008/03 döneminde tek bir aracı kurumun kur farkı giderleriyle 67 milyon TL'ye çıkan esas faaliyet dışı finansal giderler, 2009/03'te 17 milyon TL'ye düşmüştür. Böylece, aracı kurumların vergi öncesi dönem kârı 3 kat artarak 65 milyon TL'ye çıkmıştır.

Durdurulan faaliyetlerden vergi sonrası kâr/zarar kaleminde bir aracı kurumun çeşitli faaliyetlerini devrettiği başka bir aracı kurumdan elde ettiği geliri yer almaktadır. Bu kalemden yer alan bakiye, ilgili aracı kurumun vergi karşılığı olarak ayırdığı tutardaki düzeltmeyi göstermektedir.

Bilançolarını konsolide olarak hazırlayan aracı kurumlar, sahip oldukları iştirak ve bağlı ortaklıkların net dönem kârlarının, kendi payları dışında kalan

Aracı Kurumların Kâr Dağılımı

	Konsolide		Konsolide	Solo
	31.03.2008	31.03.2009	Değişim	31.03.2009
Kâr Eden Kurum Sayısı	39	48	23%	49
Zarar Eden Kurum Sayısı	59	44	-25%	43
Kâr Toplamı (Bin TL)	56,578	75,300	33%	68,672
Zarar Toplamı (Bin TL)	-34,548	-20,805	-40%	-19,178
Net Dönem Kârı	22,030	54,495	147%	49,494

Kaynak: TSPAKB

tutarlarını azınlık payları kaleminde göstermektedir. Bir başka deyişle, aracı kurumlar, iştirakleri ve bağlı ortaklıklarından kaynaklanan kâr ve zarar düzeltmelerini bu kaleminde yapmakta ve kendilerine ait olmayan kısmın kârını çıkarmakta, zararını ise eklemektedir. Daha önce bahsedildiği gibi, sektörün 2009/03 solo gelir tablosunu oluştururken bir aracı kurumun konsolide mali tabloları kullanılmak durumunda kalmıştır. Bundan dolayı, gelir tablosunda yer alan azınlık payları bir aracı kuruma aittir.

2009 yılının ilk çeyreğinde, sektörün aracılık ve hizmet gelirlerinde düşüş görülmüştür. 2008 yılında alım-satımdan kaydettikleri zararı bu dönemde kâra çevirmiş olmalarına rağmen, bu kâr diğer gelirlerdeki düşüşü telafi edecek boyutta olmamıştır. Öte yandan, personel ve diğer giderlerde düşüş yaşanmıştır. İlk çeyrekte, aracı kurumlar faiz ve temettü gelirleri neticesinde esas faaliyet dışı finansal gelirler elde etmiştir. Diğer taraftan, esas faaliyet dışı finansal giderleri önemli ölçüde düşmüştür. Sonuç olarak, 2009 yılının ilk çeyreğinde aracı kurumlar 50 milyon TL kâr etmiştir. 2008 yılının aynı döneminde toplam kâr 22 milyon TL idi.

Aracı kurumların kâr dağılım tablosu ise kâr eden kurum sayısının arttığını, zarar eden kurumların ise zarar tutarlarının yarı yarıya azaldığını göstermektedir. 2009/03'te kâr eden 49 aracı kurum 69 milyon TL kâr etmiş, zarar eden 43 kurum ise 19 milyon TL zarar açıklamıştır.

Yurtiçi Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri					
	Milyon TL	2007	2008	2009/04	%D
TL Mevduat		209,846	268,803	266,215	-1%
DTH		104,196	127,823	136,206	7%
Katılım Bankalarında Toplanan Fonlar		14,828	18,796	22,007	17%
DİBS		56,851	62,747	68,688	9%
Eurobond		4,281	4,478	5,324	19%
Yatırım Fonları		26,498	24,200	30,676	27%
Repo		2,733	2,199	2,148	-2%
Emeklilik Yatırım Fonları		4,559	6,042	7,164	19%
Hisse Senedi		31,246	19,623	26,615	36%
Toplam		455,038	534,711	565,043	6%

Yurtdışı Yerleşiklerin Yatırım Tercihleri					
	Milyon TL	2007	2008	2009/04	%D
Hisse Senedi		81,085	35,417	27,728	-22%
DİBS		36,618	30,221	16,766	-45%
Eurobond		432	927	762	-18%
Mevduat		5,735	9,972	6,304	-37%
Toplam		123,870	76,537	51,560	-33%

Halka Açık Şirketlerin Piyasa Değeri					
		2007	2008	26/06/2009	%D
Milyon TL		335,948	182,025	252,450	38.7%
Milyon \$		289,986	119,698	164,742	37.6%
Halka Açık Kısımın Piyasa Değeri (Milyon \$)		91,364	36,816	51,062	38.7%
Ortalama Halka Açıklık Oranı		31.5%	30.8%	31.0%	A.D.

İMKB'de İşlem Gören Hisse Senedi Sayısı					
		2007	2008	26/06/2009	%D
İşlem Gören Şirketler		319	317	316	A.D.
İşlem Gören Borsa Yatırım Fonları		8	9	10	A.D.

Birincil Halka Arzlar					
		2007	2008	26/06/2009	%D
Toplam Hacim (Milyon \$)		3,388.8	1,895.2	68.6	A.D.
Hisse Senedi Sayısı		11	3	1	A.D.

Halka Açık Şirket Kârlılığı					
		2006	2007	2008	%D
Kâr Eden Şirket Sayısı		219	252	171	-32.1%
Zarar Eden Şirket Sayısı		100	68	141	107.4%
Kâr Edenlerin Toplam Kârı (Milyon TL)		22,575	31,962	25,660	-19.7%
Zarar Edenlerin Toplam Zararı (Milyon TL)		-1,271	-714	-3,514	391.9%
Toplam Kâr/Zarar (Milyon TL)		21,303	31,248	22,146	-29.1%

Kurumsal Yatırımcı Portföy Büyüklüğü					
	Milyon \$	2007	2008	26/06/2009	%D
A Tipi Yatırım Fonları		762	365	508	39.1%
B Tipi Yatırım Fonları		21,670	15,253	18,265	19.7%
Emeklilik Yatırım Fonları		3,813	4,193	4,995	19.1%
Borsa Yatırım Fonları		226	128	131	2.6%
Yatırım Ortaklıkları		317	152	207	36.0%
Gayrimenkul Yat.Ort.		2,723	776	1,270	63.7%
Risk Sermayesi Yat.Ort.		63	27	38	43.0%
Toplam		29,574	20,895	25,416	21.6%
Kurumsal Yatırımcı/GSYH		4.0%	3.3%	4.1%	A.D.

Yatırımcı Sayısı					
		2007	2008	2009/05	%D
Yatırımcı Sayısı		940,766	989,853	994,001	0.8%

Yabancı Yatırımcı İşlemleri					
	Milyon \$	2007	2008	2009/05	%D
Hisse Senedi Saklama Bakiyeleri		70,213	27,297	35,671	30.7%
Saklamadaki Payı		72%	67%	64%	-4.7%
Hisse Senedi İşlem Hacimleri		144,143	142,126	28,380	A.D.
İşlem Hacmi Payı		24%	27%	14%	A.D.
Net Hisse Senedi Yatırımı		4,533	-2,988	627	A.D.

Veriler

TSPAKB Üyeleri				
	2007	2008	26/06/2009	%D
Aracı Kurumlar	104	104	103	-1,0%
Bankalar	41	41	41	0,0%
Toplam	145	145	144	-0,7%

İMKB İşlem Hacimleri*				
Milyar \$	2007	2008	2009/05	%D
Hisse Senedi Piyasası				
Aracı Kurum	602	514	193	A.D.
Tahvil-Bono Kesin Alım-Satım Pazarı				
Aracı Kurum	106	95	38	A.D.
Banka	800	681	282	A.D.
TCMB+Takasbank	0	0	0	A.D.
Toplam	906	776	319	
Repo-Ters Repo Pazarı				
Aracı Kurum	762	852	262	A.D.
Banka	3.239	3.704	1.156	A.D.
TCMB+Takasbank	300	288	254	A.D.
Toplam	4.300	4.844	1.673	A.D.

*:Alım-Satım Toplamıdır.

VOB Verileri*				
	2007	2008	2009/06	%D
İşlem Gören Kontrat Sayısı (Milyon Adet)	24,5	54,5	44,0	A.D.
Hacim (Milyon TL)	236.071	415.925	142.159	A.D.
Açık Pozisyon (Dönem Sonu)	234.717	209.382	287.211	A.D.

*:Alım-Satım Toplamıdır.

Aracı Kurumlarla İlgili Veriler*				
Milyon TL	2007	2008	2009/03**	%D
Dönen Varlıklar	3.377	3.689	3.354	-9,1%
Duran Varlıklar	464	474	759	60,0%
Aktif Toplam	3.841	4.163	4.113	-1,2%
Kısa Vadeli Yükümlülükler	1.641	1.980	2.152	8,7%
Uzun Vadeli Yükümlülükler	46	33	44	30,8%
Azınlık Payları	212	180	5	-97,1%
Ana Ortaklık Özsermaye	1.942	1.970	1.912	-2,9%
Toplam Özsermaye ve Yükümlülükler	3.841	4.163	4.113	-1,2%
Net Komisyon Gelirleri	605	473	91	A.D.
Faaliyet Kârı/Zararı***	302	73	0	A.D.
Net Kâr	309	181	49	A.D.
Personel Sayısı	5.860	5.102	4.753	-6,8%
Şubeler	234	185	161	-13,0%
İrtibat Bürosu	51	44	40	-9,1%
Acente Şubeleri	4.775	5.664	5.696	0,6%

*:UFRS'ye ilişkin tebliğ 2008'de değişmiştir.

**::Solo veriler.

***:2007 için esas faaliyet kândır.

İMKB-100 Endeksi ve İşlem Hacmi				
	2007	2008	26/06/2009	%D
İMKB-100	55.538	26.864	36.756	36,8%
İMKB-100 (En Yüksek)	58.232	54.708	23.036	-57,9%
İMKB-100 (En Düşük)	36.630	21.228	36.756	73,1%
Günlük Ortalama İşlem Hacmi (Milyon \$)	1.194	1.041	1.022	-1,8%

Yurtdışı Borsa Endeksleri				
	2007	2008	26/06/2009	%D
ABD Nasdaq 100	2.085	1.212	1.480	22%
ABD S&P 500	1.468	903	919	2%
Almanya DAX	8.067	4.810	4.776	-1%
Arjantin Merval	2.152	1.080	1.580	46%
Brezilya Bovespa	63.886	37.550	51.486	37%
Fransa CAC 40	5.614	3.218	3.130	-3%
Güney Afrika FTSE/JSE	28.958	21.509	22.308	4%
Hindistan BSE Sens	20.287	9.647	14.765	53%
Hong Kong Hang Seng	27.813	14.387	18.600	29%
İngiltere FTSE 100	6.457	4.434	4.241	-4%
Japonya Nikkei 225	15.308	8.860	9.877	11%
Meksika IPC	29.537	22.380	24.458	9%
Rusya RTS	2.291	632	955	51%

A.D.: Anlamı değil

Haftalık olarak güncellenen Sermaye Piyasası Özet Verileri Tablosuna www.tspakb.org.tr adresindeki internet sitemizden ulaşabilirsiniz.

Kaynak: AK Yatırım, DPT, Financial Times, Garanti Yatırım, İMKB, MKK, SPK, TCMB, TSPAKB, TÜİK, VOB

